

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА



МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО

ЕЛЕКТРОННИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

до вивчення навчальної дисципліни
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»

ОДЕСА
2023

УДК 341.1/.8:339.543(075.8)

M58

Укладачі:

Баламуш Мар'яна Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та господарського права.

Нижникова Вікторія Віталіївна, кандидат юридичних наук.

Ільєва Наталія Василівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та господарського права.

Рецензенти:

Миколенко Олександр Іванович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Степанова Тетяна Валеріївна, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано вченою радою економіко-правового факультету

ОНУ імені І. І. Мечникова.

(Протокол № 9 від 26 травня 2023 р.)

Міжнародне митне право [Електронний ресурс] :
M58 електронний методичний посібник до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / уклад. М. А. Баламуш, В. В. Нижникова, Н. В. Ільєва. – Одеса, 2023. – 99 с. – 1,0 МБ.

У методичному посібнику наведено основні положення до вивчення дисципліни «Міжнародне митне право» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Право» спеціальності 081 «Право».

Основна мета посібника – надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні дисципліни на аудиторних заняттях та у процесі самостійній роботі.

УДК 341.1/.8:339.543(075.8)

ЗМІСТ

1. Вступ	4
2. Зміст навчальної дисципліни	7
3. Зміст лекцій, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи здобувачів	11
4. Питання для підсумкового контролю	87
5. Рекомендована література	89

ВСТУП

Методичний посібник з дисципліни «Міжнародне митне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю 081 «Право».

Зацікавленість міжнародного співтовариства у правовому впорядкуванні та розвитку міжнародних митних відносин привела до створення Всесвітньої Митної Організації, в рамках діяльності якої планувалось координувати співробітництво держав щодо митних питань та розробляти єдині міжнародні стандарти в галузі митної справи. Україна, яка більше двадцяти років тому проголосила курс на інтеграцію у світовий економічний і правовий простір, повинна використати найкращі здобутки як окремих держав, так і міжнародних організацій, щоб знайти своє місце у світовій системі. Безперечно, одним з найбільш гострих питань у сфері економічного розвитку нашої держави, упродовж тривалого часу залишається покращення міжнародного митного співробітництва. Хоча законодавство України у цій сфері постійно змінюється, воно ще далеке від ідеалів.

Одним із оптимальних шляхів розв'язання цієї проблеми є використання доробків і стандартів Всесвітньої Митної Організації у сфері митного регулювання. Саме тому посилення співробітництва України із Всесвітньою Митною Організацією уявляється нагальним засобом, який дасть змогу Україні подолати шлях реформування національного законодавства найменш болісно і створить правове підґрунтя для економічного зростання. Понад те, це є й одним із тих кроків, які необхідно зробити Україні до імплементації угоди, укладеної з Європейським Союзом, та виконання зобов'язань перед іншими міжнародними організаціями.

В курсі вивчаються питання, які регулюють суспільні відносини у сфері зовнішньоекономічних відносин. Ці відносини складаються: з митної політики, міжнародних правил, зовнішньоторговельних угод, порядку та умов переміщення через митний кордон товарних, транспортних, фінансових та

інформаційних потоків, а також із загальноприйнятих заходів тарифного та нетарифного регулювання, експортного контролю тощо.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є положення відповідно до структури курсу, що складається двох частин: загальної та особливої. В загальній частині вивчаються: поняття та зміст митної політики, завдання та принципи міжнародного митного права, міжнародне співробітництво в митній справі, поняття та види джерел міжнародного митного права, види міжнародних договорів та Конвенцій, види суб'єктів міжнародного митного права, види митних територій в міжнародному митному праві (митний союз та інститут вільних зон).

В особливій частині вивчаються митні формальності, їх види, суб'єкти, місце і час здійснення, також митні процедури. Розглядаються міжнародно-правові основи застосування митного контролю та митного оформлення, поняття зовнішньоторговельної діяльності та методів її регулювання, види мита, нетарифні заходи регулювання. Вивчаються класифікація та кодування товарів в митних цілях, сучасні міжнародні правила митної оцінки товарів та значення країни походження товару та її сертифікат. Особу увагу займає міжнародне співробітництво у сфері боротьби з митними правопорушеннями.

Метою викладення дисципліни є розкриття змісту основних положень діючого законодавства та допомогти здобувачам оволодіти нормативно-правової базою, яка надає право митним органам України встановлювати та підтримувати міжнародні зв'язки у галузі митної справи як з митними органами зарубіжних країн, так і з міжнародними організаціями, статутна діяльність яких передбачає можливість здійснення співробітництва з митних питань.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародне митне право» є::

- ознайомити здобувачів із суттю та значенням та юридичної природою міжнародного митного права;

- навчити правильно орієнтуватися в загальному митному законодавстві, яке регулює всі види суспільних відносин, пов'язаних з переміщенням товарів та транспортних засобів через митний кордон України;
- допомоги здобувачам чітко розглянути правові засади міжнародного співробітництва з питань митної справи;
- ознайомити здобувачів з міжнародними організаціями з питань митної справи, які співпрацюють з митними органами України;

Методичні вказівки до практичних занять з курсу «Міжнародне митне право» призначені для здобувачів спеціальності 081 «Право».

Вибіркова дисципліна «Міжнародне митне право» вивчається здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Формою контролю є залік.

До заліку допускаються здобувачі, що відпрацювали всі пропущені заняття, виправили незадовільні оцінки, отримані на практичних заняттях, набрали мінімальну кількість балів і успішно здали змістові модулі.

Одним з обов'язкових елементів навчального плану для здобувачів є підготовка до практичних занять. Для цього здобувачам необхідно ознайомитися з рекомендованою, навчально-методичною літературою, нормативно-правовими актами з кожної теми. Виконання завдань по темах курсу є обов'язковою умовою підготовки до практичних занять. При підготовці до практичних занять необхідно:

- ознайомитись з питаннями теми;
- прочитати відповідні питання в підручнику або конспекті;
- ознайомитись з нормативними матеріалами;
- ознайомитись з літературними джерелами, які додаються в плані практичних занять;
- розв'язати завдання до теми.

Здобувачам необхідно постійно проводити моніторинг нових нормативно-правових актів, що приймаються Верховною Радою, Урядом, Президентом України, а також міжнародних договорів.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **« МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО »**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І **ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО МИТНОГО** **ПРАВА**

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ ТА СИСТЕМА МІЖНАРОДНОГО МИТНОГО ПРАВА

Поняття «митна політика», визначення її змісту та принципів. Механізм та засоби здійснення митної політики України. Аналіз напрямків сучасної митної політики України. Основні засади міжнародно-правових стандартів митної політики України. Поняття «міжнародного митного права», та його вплив на розвиток митного права України. Аналіз дискусійного питання про місце міжнародного митного права в правовій системі. Задачі міжнародного митного права. Предмет правового регулювання міжнародного митного права. Характеристика системи міжнародного митного права. Основні принципи міжнародного митного права. Міжнародне співробітництво у митній справі та його форми.

ТЕМА 2. ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО МИТНОГО ПРАВА

Джерела міжнародного митного права: міжнародні конвенції; міжнародний звичай як доказ загальної практики, визнаної в якості правової норми; загальні принципи права, визнані цивілізованими націями; судові рішення як допоміжний засіб для визначення правових норм. Види міжнародних договорів. Універсальні та спеціальні конвенції. Кодифікація, уніфікація та

гармонізація у міжнародними митним праві. Міжнародна конвенція з спрощення та гармонізації митних процедур від 18 травня 1973 року.

ТЕМА 3. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО МИТНОГО ПРАВА

Основні види суб'єктів міжнародного митного права: держави та міжнародні організації. Ознаки міжнародний організації. Нетипові суб'єкти міжнародного права. Універсальні та регіональні міжнародні організації. Всесвітня митна організація: структура, функції. Всесвітня торгова організація. Принципи регулювання міжнародної торгівлі. Діяльність ООН у міжнародно-правовим регулюванні.

ТЕМА 4. МИТНИЙ ПРОСТІР: НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Визначення митного простору. Поняття «митний суверенітет», «суверенні права», «юрисдикція держави». Поняття «державна територія» та «митна територія», їх співвідношення. Роль митного анклаву як інституту міжнародного митного права. Митний кордон та державний кордон. Поняття і значення прилеглої зони, межі та правовий режим. Правовий статус виключної економічної зони та континентального шельфу. Митний сервітут як аспект митного простору, його значення та характеристика. Митний союз.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ЗАСОБИ ЗДІСНЕННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ

ТЕМА 5. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ

Значення митних формальностей у міжнародному митному праві. Види митних формальностей. Категорія «контроль» в контексті реалізації митної політики держави, яку слід розуміти в широкому та вузькому розумінні слова. Поняття, задачі та принципи митного контролю. Класифікація митного контролю. Форми та методи здійснення митного контролю. Тривалість перебування під митним контролем. Визначення зони митного контролю та зони

спрощеного митного контролю. Основні функції митного контролю.

ТЕМА 6. МИТНІ ПРОЦЕДУРИ У МІЖНАРОДНОМУ МИТНОМУ ПРАВІ.

Загальні положення митних процедур та їх визначення. Види митних процедур: імпорт, реімпорт, експорт, митний склад, вільна зона, митний транзит, перевантаження, каботажне транспортування товарів, переробка на митній території, переробка за межами митної території, реекспорт, переробка товарів для внутрішнього споживання, тимчасове ввезення.

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД.

Поняття «митний тариф». Правова структура та основні принципи митного тарифу. Види митних тарифів та їх значення. Робота України щодо пристосування свого механізму зовнішньоторговельного регулювання до вимог ГАТТ/СОТ, основні заходи в цьому напрямі. Механізм митно-тарифного регулювання. Поняття та види мита у міжнародному митному регулюванні. Порядок сплати мита та звільнення від сплати мита. Особливі види мита. Визначення митної ставки, її рівень та розмір. Визначення країни походження товару. Митна вартість і методи її визначення. Митні збори, їх класифікація. Система митних привілеїв та преференцій у міжнародних відносинах. Поняття процесу митної вартості товарів та її значення для міжнародної торгівлі. Розмір митної вартості. Брюссельська конвенція з митної вартості: значення, функції. Міжнародні договори у сфері митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості.

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ, КЛАСИФІКАЦІЇ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ

Поняття класифікації та кодування товарів в митних цілях, їх значення для розвитку міжнародної торгівлі. Система кодування товарів. Основні міжнародно-правові зобов'язання з міжнародної конвенції о Гармонізованій системі опису та кодування товарів від 14 червня 1983 року. Діяльність Всесвітньої міжнародної конвенції о Гармонізованій системі опису та кодування товарів. Класифікація та кодування товарів в митних цілях в Україні. Поняття

процесу митної вартості товарів та її значення для міжнародної торгівлі. Розмір митної вартості. Брюссельська конвенція з митної вартості: значення, функції. Міжнародні договори у сфері митної вартості товарів. Методи визначення митної вартості.

ТЕМА 9. ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН

Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України. Порядок переміщення фізичних осіб через митний кордон України. Порядок здійснення огляду та переогляду ручної поклажі та багажу. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян. Порядок переміщення через митний кордон об'єктів інтелектуальної власності. Перелік предметів, що можуть бути віднесені до особистих речей громадян. Переміщення валюти через митний кордон України.

ТЕМА 10. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ БОРОТЬБИ З МИТНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ

Поняття та загальна характеристика міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби з митними правопорушеннями. Універсальна Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу в попередженні, розслідуванні та покаранні за митні правопорушення – Конвенція Найробі. Міжнародно-правове регулювання співробітництва і взаємодопомоги держав у митних справах. Види порушень митних правил. Поняття та види відповідальності за порушення митних правил. Адміністративні стягнення, що накладаються за порушення митних правил. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО МИТНОГО ПРАВА

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ ТА СИСТЕМА МІЖНАРОДНОГО МИТНОГО ПРАВА

Лекція

Поняття «митна політика», визначення її змісту та принципів. Механізм та засоби здійснення митної політики України. Аналіз напрямків сучасної митної політики України. Основні засади міжнародно-правових стандартів митної політики України. Поняття «міжнародного митного права», та його вплив на розвиток митного права України. Аналіз дискусійного питання про місце міжнародного митного права в правовій системі. Задачі міжнародного митного права. Предмет правового регулювання міжнародного митного права. Характеристика системи міжнародного митного права Основні принципи міжнародного митного права. Міжнародне співробітництво у митній справі та його форми.

Практичне заняття:

1. Поняття «митна політика», визначення її змісту та принципів.
2. Аналіз напрямків сучасної митної політики України.
3. Основні засади міжнародно-правових стандартів митної політики України.
4. Поняття «міжнародного митного права», та його вплив на розвиток митного права України.

5. Задачі міжнародного митного права.
6. Предмет правового регулювання міжнародного митного права.
7. Характеристика системи міжнародного митного права.
8. Основні принципи міжнародного митного права.
9. Міжнародне співробітництво у митної справі та його форми.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь або презентацію за однією із тем:

1. Механізм та засоби здійснення митної політики України.
2. Аналіз дискусійного питання про місце міжнародного митного права в правовій системі.

Завдання для самостійної роботи

1. Засоби здійснення та види митної політики.
2. Правові засади міжнародного митного співробітництва України.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Поняття та зміст митної політики. Розгляд цієї теми варто розпочати з аналізу самого поняття. Митна політика - система заходів, спрямованих на забезпечення економічної охорони державних кордонів і виконання зовнішньоекономічної програми цієї держави в міжнародному спілкуванні засобами митного регулювання.

Державна митна політика - це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Державна митна політика є складовою частиною державної економічної політики.

Крім того, здобувач повинен визначити головні напрямки сучасної митної політики, виходячи з того, що в загальні формування митної політики передбачає

необхідність врахування двох важливих підходів: фритредерства та протекціонізму.

Зовнішньоторговельна політика - сукупність державних заходів, спрямованих на стимулювання і розвиток торговельних відносин з іншими країнами.

Протекціоністська політика - спрямована на створення умов, що сприяють розвитку національної економіки шляхом огороження її від іноземної конкуренції.

Політика вільної торгівлі - спрямована на всесвітнє стимулювання імпорту іноземних товарів на внутрішній ринок, що досягається шляхом встановлення мінімального рівня мита.

Важливу роль у формуванні світових правил торгівлі зближення національних законодавчих актів з питань імпорту-експорту, усуненні торговельних бар'єрів після Другої світової війни відіграли ЮНКТАД (структура ООН) і ГАТТ (Генеральна угода з тарифів та торгівлі), яка з 1995 трансформувалася у Світову Організацію Торгівлі (СОТ).

Приєднання країни до СОТ означає поширення на неї міжнародних правил торгівлі, ставить її в однакові умови з іншими державами. Сьогодні за правилами ГАТТ/СОТ здійснюється 80% світової торгівлі. Діяльність цієї організації спрямована на усунення з торговельних шляхів протекціоністських бар'єрів.

Інструменти митної політики - митні тарифи і система заходів нетарифного регулювання (ліцензування, квотування), як правило, з урахуванням міжнародних стандартів у цій галузі.

На сьогоднішній день можна виділити три базові функції митної політики:

- 1) фіскальну;
- 2) регулятивну;
- 3) захисну.

Поняття міжнародного митного права. При визначенні поняття «міжнародне митне право» необхідно звернути увагу на те, що питання про місце міжнародного митного права в правовій системі є спірним.

Міжнародне митне право - це самостійна галузь міжнародного права, що складається з принципів і норм, що регулюють відносини, що складаються між суб'єктами міжнародного права в процесі їх співробітництва з митних і пов'язаних з ними питань міжнародних економічних, торговельних, транспортних зв'язків і туризму.

Предмет міжнародного митного права – становлять узагальнено всі міжнародні митні відносини, що поділяються на групи залежно від наступних сфер:

- 1) узгодження правил класифікації та кодування товарів у митних цілях;
- 2) уніфікації правил митної оцінки товарів, правил визначення митної вартості товарів;
- 3) узгодження правил визначення країни походження товарів та застосування митних пільг та преференцій;
- 4) спрощення та гармонізації митних процедур та інших митних формальностей;
- 5) організації митного контролю, терміни митного контролю, права та обов'язки третіх осіб, інформування тощо;
- 6) боротьби з контрабандою та іншими митними правопорушеннями.

Перш ніж дати визначення поняттю міжнародні митні відносини, необхідно зрозуміти, що ж таке взагалі: митні відносини, митниця, митна справа.

Основні завдання міжнародного митного права:

- забезпечення міжнародної економічної безпеки і неухильне дотримання невід'ємного суверенного права держав вибирати свою економічну митну систему;
- свобода міждержавного спілкування від свавілля і незаконних ембарго, торгових, митних, кредитних та технологічних блоkad;
- забезпечення використання міжнародних відносин з метою усунення експлуатації менш розвинених країн в економічному відношенні країн більш розвинутими в промисловому відношенні державами; недопущення політичного тиску; усунення неправомірних економічних відносин;

- сприяння перебудови міжнародних економічних відносин на засадах поваги державного і економічного суверенітету, рівноправності і взаємної вигоди, створення сприятливих умов для розвитку співробітництва між державами в області митних зв'язків і взаємодопомоги.

Основні принципи міжнародного митного права.

Приступаючи до розгляду цього питання, відразу слід зосередити увагу на тому що принципи митної справи не слід механічно переносити на принципи митного права. Так, принципи міжнародного митного права відображають загальні теоретичні підходи до цієї галузі.

- принцип сприяння становленню нового економічного порядку, заснованого на справжньої справедливості, суверенній рівності національних економік, взаємозалежності, спільності інтересів, взаємної і рівної вигоди в митну співпрацю між усіма державами незалежно від їх економічних і соціальних систем;

- принцип заборони прямих або непрямих дій, що мають на меті перешкоджати здійсненню економічного суверенітету держав;

- принцип забезпечення постійного і зростаючого розширення та лібералізації міжнародної торгівлі, що ґрунтується на універсальному застосуванні режиму найбільшого сприяння;

- принцип рівноправного використання державами переваг міжнародного поділу праці, що сприяє розвитку широкого різнобічного торгового обміну товарними масами з дотриманням рівноправності всіх форм власності на основі використання вигод від історично сформованих форм інтернаціоналізації господарського життя;

- принцип сприяння економічному зростанню країн, що розвиваються і подолання наявного економічного розриву між промислово розвиненими і країнами, що розвиваються з метою зміцнення економічного суверенітету країн, що розвиваються;

- принцип вдосконалення організаційного механізму міжнародного митного співробітництва в рамках організацій, конференцій універсального,

континентального, регіонального і субрегіонального масштабу як засобу зміцнення миру, підвищення рівня добробуту народів і їх економічного суверенітету;

- принцип невзаємності. Зміст цього принципу складають митні, торгові та інші пільги і поступки розвинених промислових країн, що розвиваються, що надаються без взаємності.

Міжнародне співробітництво в галузі митної справи.

Міжнародне митне співробітництво - це напрямок міжнародного співробітництва держав і міжнародних організацій в цілому, полягає в спільній координації їх зусиль в сфері суспільних відносин, пов'язаних із забезпеченням митними органами порядку і правил переміщення особами через митні кордони держав товарів і транспортних засобів.

Форми міжнародного співробітництва в галузі митної справи:

- 1) співробітництво в рамках міжнародних організацій;
- 2) співробітництво шляхом укладення міжнародних угод;
- 3) співробітництво в рамках міжнародних конференцій.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс. 2018. 762 с.
2. Гавриленко О. А., Новікова Л. В., Сироїд Т. Л. Історія міжнародного права : хрестоматія-практикум для студентів напряму підготовки 6.030202 – «Міжнародне право». Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 676 с.
3. Денисенко С.І. Міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі : монографія, Суми. 2019.
4. Дорофєєва Л.М. Роль Всесвітньої митної організації та інших міжнародних інституцій в координації діяльності митних адміністрацій. Право та державне управління. 2018. № 3 (32), т.1 С. 49-56.
5. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с.

6. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. В. В. Мицик та ін. ; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 1 : Основи теорії. 416 с.
7. Митне право. Навчальний посібник / Під ред. І.П.Петрової. Ірпінь, 2020.
8. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна – ЄС . Сіденко (керівник проекту) та ін. Київ. Заповіт. 2018. 214 с.
9. Перепьолкін С.М. Міжнародне митне право: питання теорії та практика застосування: автореф.дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.11 С.М. Перепьолкін; нац.юрид.ун-т ім. Я. Мудрого; Харків. 2021. 45с.

ТЕМА 2. ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО МИТНОГО ПРАВА

Лекція

Джерела міжнародного митного права: міжнародні конвенції; міжнародний звичай як доказ загальної практики, визнаної в якості правової норми; загальні принципи права, визнані цивілізованими націями; судові рішення як допоміжний засіб для визначення правових норм. Види міжнародних договорів. Універсальні та спеціальні конвенції. Кодифікація, уніфікація та гармонізація в міжнародному митному праві. Міжнародна конвенція з спрощення та гармонізації митних процедур від 18 травня 1973 року.

Практичне заняття:

1. Джерела міжнародного митного права: міжнародні конвенції; міжнародний звичай як доказ загальної практики, визнаної в якості правової норми; загальні принципи права, визнані цивілізованими націями; судові рішення як допоміжний засіб для визначення правових норм.
2. Універсальні та спеціальні конвенції.
3. Кодифікація, уніфікація та гармонізація у міжнародними митним праві.
4. Міжнародна конвенція з спрощення та гармонізації митних процедур від 18 травня 1973 року.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь або презентацію за однією із тем:

1. Види міжнародних договорів.

Завдання для самостійної роботи

1. Об'єкт міжнародного митного права.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Поняття джерел міжнародного митного права. Розгляд цієї теми варто розпочати з аналізу самого поняття «джерела», тобто здобувач має засвоїти, що розуміється під джерелом, що відноситься, становить структуру джерел національного та міжнародного законодавства. Джерела міжнародного митного права - це форми вираження і закріплення міжнародно-правових митних норм.

У міжнародному праві як особливій системі права існують свої джерела.

Коло джерел міжнародного права визначено в ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН. У цій статті йдеться про те, що, вирішуючи спори на підставі міжнародного права, суд застосовує конвенції, звичай, загальні принципи права, визнані цивілізованими народами.

Основними джерелами міжнародного митного права як галузі міжнародного права є:

- 1) міжнародні договори в галузі митної справи;
- 2) міжнародно-правові митні звичаї;
- 3) спеціальні принципи міжнародного митного права.

Договір і звичай є найбільш значущими і поширеними джерелами міжнародного права. Міжнародний договір має писану форму вираження, а звичай – неписане.

Види міжнародних договорів в галузі митної справи. Перш ніж підійти до розгляду питання про міжнародні договори, здобувачеві варто зазначити систему джерел митного права, та вказати, яке місце посідають міжнародні

договори в їх структурі. При відповіді здобувач має знати, чи всі міжнародні договори носять обов'язковий характер, чи можливо існують якісь можливості щодо набрання ними статусу «невід'ємної частини законодавства України». Необхідно також зазначити як відбувається сам процес ратифікації міжнародних договорів, вказати на їх вищу силу по відношенню до законів України. Було б цікаво почути про співвідношення міжнародних договорів з Конституцією.

Для повноти відповіді здобувач повинен назвати основні двосторонні договори нашої держави з іноземними, вказати також на багатосторонні договори, назвати основні з них, проаналізувати, розповісти про позитивні наслідки для України, які впливають з цих договорів.

Так, у міжнародному митному праві існує два види митних конвенцій:

- універсальні;
- спеціальні конвенції.

Універсальні міжнародні митні конвенції - це багатосторонні міжнародні договори, які містять найбільш загальні міжнародно-правові митні норми, що регулюють найважливіші питання митної справи.

До числа найважливіших багатосторонніх міжнародних митних конвенцій можна віднести:

- Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотську конвенцію; Кіото, 1973 р.);
- Конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (Брюссель, 1983 р.);
- Митну конвенцію про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП; Женева, 14 листопада 1975 р.);
- Конвенцію про взаємне адміністративне сприяння в запобіганні, розслідуванні та припиненні митних правопорушень (Найробі, 9 червня 1977 р.) і т.д.

Спеціальні міжнародні митні конвенції - це міжнародні договори, об'єкт і мета яких становлять інтерес для невеликого кола держав.

До числа численних спеціальних міжнародних митних конвенцій відносяться:

- 1) договори про створення зон вільної торгівлі, митних союзів;
- 2) про визначення спільних напрямків співробітництва держав в митній сфері;
- 3) договори за погодженням правил митного оформлення товарів, взаємного визнання митних документів і т. д.;

Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур від 18 травня 1973 року в редакції протоколу 1999 р. (Кіотська конвенція) як основний кодифікований міжнародно-правовий акт в міжнародному митному праві.

Вперше міжнародно-правові норми, що стосуються практично всіх митних процедур в цілому, були сформульовані в Конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, прийнятої ВМО 18 травня 1973 р в м Кіото (Японія) і вступила в чинності 25 вересня 1974 (далі - Кіотська конвенція).

Ця міжнародна митна конвенція була розроблена Постійним технічним комітетом ВМО і включала 19 статей основного тексту і 31 Додаток, що були невід'ємною частиною Конвенції і фактично представляли собою самостійні конвенції по окремим митним процедурам: ввезення, вивезення, митний транзит, митний склад, вільна зона, тимчасове вивезення і т.д.

Додатки Конвенції мали на меті спрощення та гармонізацію митних процедур.

Недоліком Кіотської конвенції стало те, що в ній були відсутні загальні обов'язкові положення, що стосуються регулювання всіх митних процедур.

Прийнята в 1973 р. Кіотська конвенція надалі, дуже швидко перестала відповідати потребам розвитку митних процедур, і тому з початку 90-х років в рамках ВТО було розпочато роботу по підготовці прийняття нової редакції цієї міжнародної угоди.

26 червня 1999 р Брюсселі представники 114 митних служб світу, які були присутні на 94-й сесії ВМО, одноголосно прийняли Протокол про зміну Кіотської конвенції (Брюссельський протокол).

Цілями оновленої Кіотської конвенції є: усунення відмінностей між застосовуваними Договірними сторонами митними правилами і процедурами, які можуть завдати шкоди міжнародній торгівлі та іншим видам міжнародного обміну, задоволення потреб учасників міжнародної торгівлі в полегшенні, спрощенні та гармонізації митних правил і процедур, можливості адекватного реагування митних служб на найважливіші зміни у комерційній практиці, формах і методах адміністративно-господарського управління підприємств.

Конвенцію про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (Брюссель, 1983 р.), розроблено під егідою Ради митного співробітництва, прагнучи усунути розбіжності у митних правилах і процедурах Договірних Сторін, що можуть перешкоджати розвиткові міжнародної торгівлі та інших видів міжнародного обміну, бажаючи зробити вагомий внесок у розвиток такої торгівлі та обміну шляхом спрощення і гармонізації митних правил і процедур, а також шляхом стимулювання міжнародного співробітництва, відзначаючи, що значні переваги від спрощення умов міжнародної торгівлі, можуть бути досягнуті без шкоди для відповідних стандартів митного контролю, визнаючи, що таке спрощення і гармонізація можуть бути досягнуті, у тому числі завдяки застосуванню таких принципів:

- здійснення програм, спрямованих на постійне удосконалення та підвищення ефективності митних правил та процедур;
- застосування митних правил та процедур є передбачуваним, послідовним та прозорим;
- надання заінтересованим сторонам усієї необхідної інформації щодо законів, нормативно-правових та адміністративних актів з митного регулювання, митних правил та процедур;

- затвердження сучасних методів роботи, таких як система аналізу ризиків й методу контролю, який базується на аудиті, а також максимальне практичне використання інформаційних технологій;
- співробітництво з іншими національними органами влади, митними службами інших держав та торговими співтовариствами, у всіх випадках, коли це можливо;
- впровадження відповідних міжнародних стандартів;
- забезпечення безперешкодного доступу причетних сторін до процедур адміністративного та судового контролю.

Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП; Женева, 14 листопада 1975 р.) Ця Конвенція, що була створена під егідою Європейської економічної комісії ООН, стосується перевезення вантажів, що здійснюється без їхнього проміжного перевантаження, в дорожніх транспортних засобах, складах транспортних засобів або контейнерах, з перетинанням одного або декількох кордонів від митниці місця відправлення однієї з Договірних Сторін до митниці місця призначення іншої Договірної Сторони або тієї ж Договірної Сторони за умови, що деяка частина операції МДП між її початком і кінцем провадиться автомобільним транспортом.

Конвенція стосується здійснення перевезення товарів:

- що проводиться без їхнього проміжного перевантаження;
- в дорожніх транспортних засобах, складах транспортних засобів чи контейнерах;
- з перетином одного чи декількох кордонів від митниці оформлення однієї Сторони Договору до митниці;
- призначення другої Сторони Договору.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс. 2018. 762 с.

2. Гавриленко О. А., Новікова Л. В., Сироїд Т. Л. Історія міжнародного права : хрестоматія-практикум для студентів напряму підготовки 6.030202 – «Міжнародне право». Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 676 с.
3. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. В. В. Мищик та ін. ; за ред. В. В. Мищика. Харків : Право, 2019. Т. 1 : Основи теорії. 416 с.
4. Міжнародне митне право : навч.-метод. посіб. М-во освіти і науки. Молоді та спорту України, Чернів. нац. ун-т ім.. Ю. Федьковича. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2012. 127 с.
5. Митне право. Навчальний посібник / Під ред. І.П.Петрової. Ірпінь, 2020.
6. Перепьолкін С.М. Міжнародне митне право: питання теорії та практика застосування: автореф.дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.11 С.М. Перепьолкін; нац.юрид.ун-т ім. Я. Мудрого; Харків. 2021. 45с.

Нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень) 1971 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_372#Text
3. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
4. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП, Женева) 1975 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text
5. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text

6. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні 1982 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text
7. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС, Брюссель) 1983 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_079#Text
8. Про участь України у Митній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП 1975 р.): Закон України від 15 липня 1994 р. // ВВРУ. – 1994. - №33. – С. 307.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117/94-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення: Закон України від 24 березня 2004 р. // ВВРУ. – 2004.- №29. – Ст.. 371.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1661-15#Text>
10. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. // ВВРУ.- 2004. - № 32.- С. 388.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>
1. План заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику: Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2020-%D1%80#Text>

ТЕМА 3. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО МИТНОГО ПРАВА

Лекція

Основні види суб'єктів міжнародного митного права: держави та міжнародні організації. Ознаки міжнародної організації. Нетипові суб'єкти міжнародного права. Універсальні та регіональні міжнародні організації. Всесвітня митна організація: структура, функції. Світова організація торгівлі. Принципи регулювання міжнародної торгівлі. Діяльність ООН у міжнародно-правовому регулюванні.

Практичне заняття:

1. Основні види суб'єктів міжнародного митного права: держави та міжнародні організації. Ознаки міжнародної організації.
2. Нетипові суб'єкти міжнародного права.
3. Універсальні та регіональні міжнародні організації.
4. Всесвітня митна організація: структура, функції.
5. Світова організація торгівлі.
6. Принципи регулювання міжнародної торгівлі.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь або презентацію за однією із тем:

1. Діяльність ООН у міжнародно-правовим регулюванні

Завдання для самостійної роботи

1. Політична комісія Всесвітньої митної організації.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Поняття і види суб'єктів міжнародного митного права. Саме з визначення суб'єктів, здобувачеві слід розпочинати відповідь на це питання. Суб'єкт міжнародного права - це носій міжнародних прав і обов'язків, що бере участь в певних міжнародних відносинах, врегульованих нормами міжнародного права.

Основними суб'єктами міжнародного права є держави.

Крім держав суб'єктами міжнародного права є також і міжнародні організації.

Міжнародна організація - це об'єднання держав відповідно до міжнародного права і на основі міжнародного договору, створене для здійснення того чи іншого виду співпраці, що має необхідну систему органів і володіє

автономними правами і обов'язками, обсяг яких визначається волею держав-членів.

Таким чином, виділяють 6 ознак міжнародної організації.

Ознаки міжнародної організації:

- 1) створення організації відповідно до міжнародного права;
- 2) установа на основі міжнародного договору;
- 3) здійснення міжнародною організацією співробітництва в конкретних областях діяльності;
- 4) наявність постійної організаційної структури;
- 5) наявність прав і обов'язків організації;
- 6) самостійні міжнародні права і обов'язки організації.

Згідно з коментарем Комісії міжнародного права ООН під «іншими суб'єктами» розуміються: Святий престол (Ватикан) і інші міжнародні утворення.

Всі міжнародні організації - суб'єкти міжнародного митного права можна поділити на універсальні і регіональні.

Всесвітня митна організація як інституціональна основа міжнародного митного співробітництва. Всесвітня митна організація була створена державами як Рада митного співробітництва на основі Міжнародної конвенції про створення РМС від 15 грудня 1950 р. У подальшому, в міру вступу в неї нових держав-членів організація набула світового представництва і світовий масштаб діяльності, в наслідок чого прийняла нове робоча назва - Всесвітня митна організація (ВМО).

Мета створення ВМО - забезпечення узгодженості та однаковості митних систем країн-членів, посилення вивчення проблем, що виникають в ході розвитку і поліпшення митної техніки і митного законодавства.

Перед Всесвітньою митною організацією (далі - ВМО), як міжнародною міжурядовою організацією всесвітнього масштабу, поставлені широкі завдання з організації міжнародного співробітництва в галузі митної справи, в тому числі розробці міжнародних митних конвенцій, спрямованих на зближення правового

регулювання митних відносин, і рекомендацій по їх однаковому застосування та тлумачення.

Сьогодні ВМО представляє 185 митних адміністрацій по всьому світу, які разом обробляють приблизно 98% світової торгівлі. Будучи глобальним центром митної експертизи, Всесвітня митна організація є єдиною міжнародною організацією, яка має компетенцію в митних питаннях, і може справедливо називати себе голосом міжнародної митної спільноти.

На сесіях Ради ВМО у 2022 р. члени схвалили новий Стратегічний план на період 2022-2025 рр., який містить набір індикаторів і конкретних заходів для відповіді на потреби митних адміністрацій у сприянні торгівлі, зборі доходів, захисті суспільства та організаційному розвитку. Стратегічний план має на меті переконатися, що Всесвітня митна організація, як організація, що спеціалізується на митних питаннях, залишається відповідною меті в дедалі складнішому середовищі. З цією метою Стратегічний план приділяє особливу увагу необхідності для ВМО зберігати свій досвід у виконанні своїх основних функцій, пропонуючи при цьому гнучкість для зміцнення своїх знань, розуміння та досліджень у конкретних сферах, де потрібні вдосконалення.

Першою основною функцією Всесвітньої митної організації є надання країнам-членам належного набору інструментів, за допомогою яких вони можуть відповідати реаліям сучасного світу щодо врегулювання митних питань. Ця функція може бути реалізована шляхом розробки нових інструментів, реагуючи на нові можливості та виклики, а також шляхом оновлення існуючих інструментів, щоб вони відповідали меті з огляду на ці можливості та виклики.

Другою основною функцією Всесвітньої митної організації є сприяння та підтримка координації та співпраці як між митними службами, так і з іншими установами та приватним сектором. Подальша співпраця може підтримати впровадження стандартів і підвищити вплив митниці на кордоні. Таким чином, ця функція зосереджена на практичних аспектах співпраці між митницями, підтримуючи обмін інформацією та розвідданими, що сприяє організації та проведенню спільних операцій.

Третя основна функція пов'язана з наданням членам підтримки розвитку потенціалу та технічної допомоги. Дії, вжиті в цій сфері, допомагають членам запроваджувати стандарти та інструменти ВМО і зміцнювати митне співробітництво. Щоб підтримати модернізацію митниці, ці дії також надають допомогу в розвитку організаційної спроможності митних адміністрацій. Крім того, Стратегічний план буде спрямований на вдосконалення загального підходу Всесвітньої митної організації щодо розвитку потенціалу, особливо шляхом розвитку та підтримки необхідного досвіду в ключових сферах.

Науково-дослідницька діяльність буде повністю узгоджена з основними функціями та напрямками діяльності Всесвітньої митної організації та з повним урахуванням бажаного майбутнього Сканування навколишнього середовища, щоб адекватно реагувати на основні сфери діяльності Всесвітньої митної організації в цілому. Дослідницька діяльність чітко сприятиме загальному напрямку діяльності Всесвітньої митної організації та сприятиме розробці матеріалів для відповіді на поточні можливості та виклики, готуючи майбутнє. Ці ініціативи будуть повністю інтегровані в процеси ВМО, щоб переконатися, що дослідження безпосередньо відповідають цілям і завданням Стратегічного плану.

Митні питання в діяльності Світової організації торгівлі. Світова організація торгівлі (СОТ) є єдиною глобальною міжнародною організацією, яка займається правилами торгівлі між державами. Компетенція СОТ охоплює більше 95% всієї світової торгівлі, яку ведуть 164 держави з населенням, що перевищує 5 мільярдів чоловік.

Існує кілька способів поглянути на Світову організацію торгівлі. Це організація для відкриття торгівлі. Це форум, на якому уряди ведуть переговори щодо укладення торгових угод. Це місце для вирішення торговельних суперечок. Тут діє система правил торгівлі. По суті, СОТ є місцем, де уряди членів намагаються вирішити торгові проблеми, з якими вони стикаються один з одним.

СОТ керують уряди її членів. Усі основні рішення приймаються членами в цілому, або міністрами (які зазвичай зустрічаються принаймні раз на два роки), або їхніми послами чи делегатами (які регулярно зустрічаються в Женеві).

СОТ була створена у січні 1995 року після підписання відповідної багатосторонньої угоди у м. Марракеш (Марокко) 15 квітня 1994 року. СОТ стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) – організації, яка проіснувала з 1947 по 1994 рік і нараховувала 128 членів. У рамках ГАТТ було проведено вісім раундів багатосторонніх переговорів, спрямованих на лібералізацію торгівлі, скасування тарифних обмежень та зниження митних зборів.

Марракеська угода про заснування Світової організації торгівлі є основним рамковим документом цієї організації. Вона визначає механізм функціонування СОТ та як невід'ємну складову містить систему угод, які викладені в Додатках:

Додаток 1А - Багатосторонні угоди з торгівлі товарами;

Додаток 1В: Генеральна угода про торгівлю послугами (ГАТС);

Додаток 1С: Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС);

Додаток 2: Домовленість про правила і процедури врегулювання суперечок;

Додаток 3: Механізм по огляду торговельної політики;

Додаток 4: Багатосторонні торговельні угоди з обмеженою кількістю учасників (необов'язкові для участі всіх членів СОТ багатосторонні торговельні угоди):

Угода про торгівлю цивільною авіатехнікою;

Угода про державні закупівлі.

Відповідно до Угоди про заснування СОТ (Марракеської угоди) цілями Організації є:

- підвищення рівня життя;
- забезпечення повної зайнятості й значного та постійного зростання реального доходу й ефективного попиту;

- розширення виробництва товарів та послуг і торгівлі ними з урахуванням оптимального використання світових ресурсів відповідно до цілей сталого розвитку;
- прагнення захистити й зберегти навколишнє середовище та поліпшити засоби для досягнення цього в такий спосіб, який є сумісним з їхніми відповідними потребами та інтересами на різних рівнях економічного розвитку.

Функції СОТ:

- питання митно-тарифної політики (визначення ставок митних зборів, їх регулювання);
- регулюють митні формальності і митну оцінку товарів;
- класифікація і кодування товарів;
- митні процедури;
- боротьба з митними правопорушеннями.

Членами СОТ є 164 країни та окремі митні території, на яких припадає 98 % світової торгівлі. Ще 22 країни ведуть переговори щодо вступу до СОТ та наразі мають статус спостерігача: Алжир, Андорра, Азербайджан, Багамські острови, Білорусь, Бутан, Боснія і Герцеговина, Коморські острови, Кюрасао, Екваторіальна Гвінея, Ефіопія, Ватикан, Іран, Ірак, Ліванська республіка, Лівія, Сан-Томе і Принсіпі, Сербія, Сомалі, Південний Судан, Судан, Сирія, Східний Тимор, Туркменістан, Узбекистан. Міжнародні організації також мають статус спостерігачів органів та комітетів СОТ. Метою призначення такого статусу спостерігача для міжнародних організацій у СОТ є надання можливості цим організаціям проводити в них обговорення питань, що їх безпосередньо цікавлять.

Діяльність ООН та інших міжнародних організацій у міжнародно-правовому митному регулюванні. Особливу роль в здійсненні міжнародного співробітництва в галузі митної справи держав відіграє ООН і її органи.

Велике значення для розвитку міжнародного митного співробітництва мало утворення Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), спеціалізованої установи ООН, створеного в 1964 р.

ЮНКТАД є органом Генеральної Асамблеї ООН.

Основна мета організації - заохочення міжнародної торгівлі з метою прискорення економічного розвитку.

Основне завдання організації - вжиття заходів щодо лібералізації міжнародної торгівлі, скорочення і ліквідації митних і інших нетарифних бар'єрів в міжнародній торгівлі.

До компетенції ЮНКТАД входить розробка принципів і політики в галузі міжнародної торгівлі, координація національної митної політики держав. ЄЕК ООН - це спеціалізована установа ООН, яке було організовано в 1947 р.

ЄЕК ООН є єдиним постійним органом багатостороннього економічного співробітництва між державами Європи.

До складу комісії входять всі європейські держави, а також США і Канада (всього 35 членів, включаючи Швейцарію).

ЄЕК ООН приймає в рамках свого регіону заходи, спрямовані на підтримку і зміцнення економічних відносин європейських країн, організовує дослідження техніко-економічних проблем і рівня економічного розвитку держав-членів.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Дорофеева Л.М. Роль Всесвітньої митної організації та інших міжнародних інституцій в координації діяльності митних адміністрацій. Паво та державне управління. 2018. № 3 (32), т.1 С. 49-56.
2. Кравченко С.О., Кравченко В.В. Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління. Теорія та історія державного управління. Т.28(67), № 1. 2017.

3. Нижникова В.В. Співробітництво України з міжнародними організаціями у сфері митної справи. Вісник Одеського Національного Університету. Правознавство. 2015, № 2, (27). С. 121-128.
4. Тичина В. П. Розвиток двосторонніх міжнародно-правових відносин України з Організацією економічного співробітництва та розвитку. Держава та регіони. Серія: Право. 2018. № 1. С. 168–175.

Нормативно-правові акти:

2. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
3. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048#Text
4. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 *Відомості Верховної Ради України*. 2004 № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
5. Заклучний акт Уругвайського раунду ГАТТ (Марракеш) 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_002#Text
6. Женевська Конференція ООН по торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) 1964 р URL: <https://www.un.org/ru/ga/unctad/>

ТЕМА 4. МИТНИЙ ПРОСТІР: НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВІ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Лекція

Визначення митного простору. Поняття «митний суверенітет», «суверенні права», «юрисдикція держави». Поняття «державна територія» та «митна територія», їх співвідношення. Роль митного анклаву як інституту міжнародного митного права. Митний кордон та державний кордон. Поняття і значення

прилеглої зони, межі та правовий режим. Правовий статус виключної економічної зони та континентального шельфу. Митний сервітут як аспект митного простору, його значення та характеристика. Митний союз.

Практичне заняття:

1. Визначення митного простору.
2. Поняття «митний суверенітет», «суверенні права», «юрисдикція держави».
3. Поняття «державна територія» та «митна територія», їх співвідношення.
4. Роль митного анклаву як інституту міжнародного митного права.
5. Митний кордон та державний кордон.
6. Поняття і значення прилеглої зони, межі та правовий режим.
7. Правовий статус виключної економічної зони та континентального шельфу.
8. Митний сервітут як аспект митного простору, його значення та характеристика.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь або презентацію за однією із тем:

1. Митний союз.

Завдання для самостійної роботи

1. Юрисдикція держави в межах митної території.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Митний суверенітет і міжнародна юрисдикція держави.

Суверенітет держави - це особлива політико-юридична властивість, що означає верховенство державної влади на даній державно-організованій території і незалежність цієї влади в міжнародних відносинах.

Юрисдикція - (від лат. судочинство) означає повноваження органів та посадових осіб держави давати правову оцінку фактам, розв'язувати правові суперечки, розглядати правові питання.

Митний суверенітет і митна юрисдикція держави становлять митний простір.

Поняття митної території в міжнародному праві. Поняття «митна територія» є одним з основних в митному законодавстві.

Митна територія - це простір, на якому в повному обсязі діє митне законодавство даної країни. Саме це формулювання міститься в глосарії митних термінів ВМО.

За допомогою встановлення митної території визначається об'єкт митно-правового регулювання - митні відносини, під якими розуміються відносини, що виникають у зв'язку з переміщенням особами товарів і транспортних засобів через митний кордон.

Відповідно до Глави 2 Загального додатка Кіотської конвенції під митною територією розуміється територія, на якій застосовується митне законодавство Договірної Сторони.

Згідно ст. 24 ГАТТ під митною територією розуміється територія, стосовно якої діють окремі тарифи чи інші заходи регулювання торгівлі такої території з іншими територіями.

Як правило, митну територію складають:

- 1) сухопутна територія;
- 2) територіальні та внутрішні води;
- 3) повітряний простір над сухопутною територією і внутрішніми водами;
- 4) перебувають у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі штучні острови, установки і споруди, які знаходяться за межами території відповідної держави, але над якими останнім здійснює свою юрисдикцію.

Здобувачам необхідно дати визначення деяких понять: територіальне море, внутрішні води, континентальний шельф, виняткова економічна зона, прилегла зона.

Поняття митного кордону в міжнародному митному праві. Митні кордони - це межі митної території. Визначити точний зміст поняття митний кордон допоможе поняття державний кордон.

Митний кордон - це межі митної території, що збігаються з межами державної території, а також межі штучних островів, установок і споруд у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі, і межі особливих економічних зон.

Таким чином, митний кордон зазвичай збігається з державним кордоном.

Відповідно до Закону України Про державний кордон України, під державним кордоном розуміють - лінію і вертикальна поверхню, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору.

Державний кордон України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, встановлюється:

1) на суші - по характерних точках і лініях рельєфу або ясно видимих орієнтирах;

2) на морі - по зовнішній межі територіального моря України;

3) на судноплавних річках - по середині головного фарватеру або тальвегу річки; на несудноплавних річках (ручаях) - по їх середині або по середині головного рукава річки; на озерах та інших водоймах - по прямій лінії, що з'єднує виходи державного кордону України до берегів озера або іншої водойми. Державний кордон України, що проходить по річці (ручаю), озеру чи іншій водоймі, не переміщується як при зміні обрису їх берегів або рівня води, так і при відхиленні русла річки (ручаю) в той чи інший бік;

4) на водосховищах гідровузлів та інших штучних водоймах - відповідно до лінії державного кордону України, яка проходила на місцевості до їх заповнення;

5) на залізничних і автодорожніх мостах, греблях та інших спорудах, що проходять через прикордонні ділянки судноплавних і несудноплавних річок

(ручаїв), - по середині цих споруд або по їх технологічній осі, незалежно від проходження державного кордону України на воді.

Однак, може відходити вглиб країни (в разі наявності в ній вільних митних зон) або виходити за межі державної території, державного кордону (в разі митного союзу даної країни з іншими країнами).

Виділяють внутрішній і зовнішній митні кордони.

Митний кордон складається з ряду митних контрольно-пропускних пунктів, в яких здійснюється митне оформлення і митний контроль.

Як правило, митні пункти пропуску збігаються територіально з пунктами пропуску через державний кордон, тобто збігаються з місцем знаходження прикордонних пунктів пропуску.

Види митних територій в міжнародному митному праві. Міжнародне митне право виділяють наступні види митних територій:

- 1) митні території окремих держав;
- 2) митні території митних союзів.

У ст. XXIV ГАТТ митний союз визначається як заміна однієї митної території двох або кількох митних територій. Митний союз характеризується:

- 1) формуванням спільної (сумісної) території, на якій здійснюється вільний обіг товарів;
- 2) встановленням спільної зовнішньої кордону для вжиття заходів щодо тарифного і нетарифного регулювання торгівлі з країнами – не членами митного союзу.

Митний союз - це зона вільної торгівлі, учасники якої узгодили свою митну політику по відношенню до держав-не членам.

Територія держав, що входять до митного союзу, являє собою єдину митну територію з єдиним митним тарифів і митного законодавства.

Митний сервітут.

Митний сервітут - добровільне самообмеження держави в області здійснення його митної юрисдикції на частини своєї території, переданої в оренду або будь-яке інше тимчасове користування строго цільового характеру.

У міжнародно-правовій літературі термін «сервітут» трактується досить широко - його застосовують не тільки до права транзиту через певну частину сухопутної території будь-якої держави, а й по відношенню до проходу суден і прольоту літальних апаратів через міжнародні морські протоки і канали, проходу по міжнародних ріках.

Територіальне море України

До територіального моря України належать прибережні морські води шириною 12 морських миль, відлічуваних від лінії найбільшого відпливу як на материку, так і на островах, що належать Україні, або від прямих вихідних ліній, які з'єднують відповідні точки. Географічні координати цих точок затверджуються в порядку, який встановлюється Кабінетом Міністрів України. В окремих випадках інша ширина територіального моря України може встановлюватись міжнародними договорами України, а при відсутності договорів - відповідно до загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.

Внутрішні води України

До внутрішніх вод України належать:

- 1) морські води, розташовані в бік берега від прямих вихідних ліній, прийнятих для відліку ширини територіального моря України;
- 2) води портів України, обмежені лінією, яка проходить через постійні портові споруди, які найбільше виступають у бік моря;
- 3) води заток, бухт, губ і лиманів, гаваней і рейдів, береги яких повністю належать Україні, до прямої лінії, проведеної від берега до берега в місці, де з боку моря вперше утворюється один або кілька проходів, якщо ширина кожного з них не перевищує 24 морських миль;
- 4) води заток, бухт, губ і лиманів, морів і проток, що історично належать Україні;
- 5) обмежена лінією державного кордону частина підземних водних об'єктів, а також вод річок, озер та інших водойм, береги яких належать Україні.

Інститут вільних зон в міжнародному митному праві. Вільна гавань - це територія порту разом з водними басейнами і невеликі прилеглі ділянки землі з розташованими на них фабриками, складами. Правове становище вільної гавані регламентується тільки національним законодавством.

Порто-франко. - (італ.) Розуміється, зазвичай, морський (в наш час і повітряний) порт, іноді з досить великою прилеглою до нього територією (місто, і навіть ціла область).

Правове становище і межа району порто-франко визначається актом держави, влада якого поширюється на цей район, або міжнародною угодою.

На відміну від вільної гавані, на території вільної зони допускається лише складування товарів з метою їх огляду і перевірки, але категорично забороняється їх зберігання, обробка, перепакування або проведення будь-яких інших операцій.

Вільна митна зона створюється на основі угоди, що передбачає скасування імпорتنих мит та інших торгових обмежень на обмін товарами всередині об'єднання.

Вільні склади - розташовані в межах морського порту, але юридично вони перебувають поза митним простору даної країни.

Вони мають статус, аналогічний вільних зон.

Зона вільної торгівлі створюється угодою двох або кількох держав, в тому числі і тих, які не мають спільного кордону, що значно розширює можливості взаємодії в тій області, заради якої вони створюються.

Відповідно до ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» від 2022 року.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с.

2. Зарембський Ю. Правове регулювання виїзду українських громадян за кордон та в'їзду в Україну. Актуальні проблеми правознавства. Випуск 3 (11), 2017. С.65-70.
3. Ільченко К.Р. Порядок та підстави переміщення через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу: автореф. дис. ...канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 Одеса, 2016. 20 с
4. Європейські митні стандарти. Юридичний науковий журнал LexPortus. 2017. № 1. С. 147 – 155.
5. Митне право. Навчальний посібник. Під ред. І.П. Петрової. Ірпінь, 2020.

Нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
3. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
4. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 32. С. 388.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>
7. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави : Указ Президента України від 8 листопада 2019 р. № 837/2019 № 24. Ст. 1038. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837/2019#Text>
8. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку

єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12#Text>

9. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. 2010. №65. С. 2265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ І

1. Поняття митної справи держави.
2. Поняття та сутність митної політики.
3. Поняття, система та функції міжнародного митного права.
4. Співвідношення національного та міжнародного митного права.
5. Норми та їх місце в регулюванні міждержавних митних відносин в системі загального міжнародного права.
6. Юридична природа міжнародного митного права.
7. Механізм та засоби здійснення митної політики України.
8. Задачі міжнародного митного права
9. Суб'єкти та об'єкти міжнародного митного права.
10. Універсальні та регіональні міжнародні організації.
11. Всесвітня митна організація: структура, функції.
12. Всесвітня торгова організація. Принципи регулювання міжнародної торгівлі.
13. Діяльність ООН у міжнародно-правовим регулюванні.
14. Джерела міжнародного митного права.
15. Поняття міжнародного договору.
16. Міжнародно-правовий звичай.
17. Предмет міжнародного митного права.
18. Поняття та зміст митного суверенітету держави.
19. Митна юрисдикція держави.
20. Поняття прилеглий митної зони.

21. Інститут вільних зон у міжнародному праві.
22. Правові форми співпраці держав з митних питань.
23. Порядок встановлення вільних митних зон.
24. Роль у міжнародній практиці режимів вільних складів та магазинів безмитної торгівлі.
25. Поняття інституту порто-франко та вільної гавані.
26. Поняття зони вільної торгівлі.
27. Митні союзи держав.
28. Фактори, достатні для формування міжнародного митного права у галузі загального міжнародного права.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ТЕМА 5. МИТНІ ФОРМАЛЬНОСТІ ТА МИТНИЙ КОНТРОЛЬ

Лекція

Значення митних формальностей в міжнародному митному праві. Види митних формальностей. Категорія «контроль» в контексті реалізації митної політики держави, яку слід розуміти в широкому та вузькому розумінні слова. Поняття, задачі та принципи митного контролю. Класифікація митного контролю. Форми та методи здійснення митного контролю. Тривалість перебування під митним контролем. Визначення зони митного контролю та зони спрощеного митного контролю. Основні функції митного контролю.

Практичне заняття:

1. Значення митних формальностей у міжнародному митному праві.
2. Види митних формальностей.
3. Поняття, задачі та принципи митного контролю.
4. Класифікація митного контролю.
5. Форми та методи здійснення митного контролю.

6. Тривалість перебування під митним контролем.
7. Визначення зони митного контролю та зони спрощеного митного контролю.
8. Основні функції митного контролю.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь або презентацію за однією із тем:

1. Митні органи України.
2. Система митних органів України та їх правовий статус.

Завдання для самостійної роботи

1. Валютний контроль та його види.
2. Методи здійснення митного контролю

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Поняття митних формальностей в міжнародному митному праві.

Важливими складовими митної справи в будь-якій державі є митні формальності і митні процедури. У них виражається основний зміст, суть митної справи.

Митні формальності представляють собою сукупності дій, підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою виконання вимог митного законодавства.

Визначення поняття митні формальності міститься в розділі 2 Загального додатка до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур від 18 травня 1973 року в редакції протоколу 1999 року (Киотської конвенції).

Цілі правового регулювання митних формальностей на міжнародному рівні.

- 1) Полегшення розвитку міжнародної торгівлі шляхом спрощення митних процедур;
- 2) Створення прозорих митних процедур;

3) Забезпечення сприяння законослухняним учасникам ЗЕД (оскільки для них встановлюються пільгові процедури проходження митних формальностей, так звані спеціальні митні процедури);

3) Зниження комерційних витрат на здійснення митних формальностей;

4) Підвищення конкурентоспроможності товарів;

5) Надання ясною інформація про права та обов'язки учасників ЗЕД в процесі проходження ними митних процедур.

Види митних формальностей.

Основний міжнародний договір - це Кіотська конвенція, згідно з нею:

Митні формальності поділяються на:

1) митні формальності, що передують представленню декларації на товари;

2) митні формальності, пов'язані з приміщенням товарів під митну процедуру.

До першої групи митних формальностей відносяться:

1. Ввезення товарів на митну територію;
2. Подання товарів митним органам;
3. Розвантаження;
4. Тимчасове зберігання товарів.

До другої групи митних формальностей відносяться:

1. Декларування;
2. Випуск товарів.

Після прибуття на митну територію і надання митному органу документів перевізник або декларант має можливість здійснення наступних дій і формальностей.

Дії:

- 1) розвантаження товарів;
- 2) перевантаження товарів;
- 3) заміна транспортного засобу.

Формальності:

- 1) тимчасове зберігання;
- 2) митне декларування;
- 3) випуск товарів.

Тимчасове зберігання - зберігання товарів під митним контролем в спеціально обладнаних місцях (складах тимчасового зберігання), затверджених митною службою, в очікуванні подачі митної декларації.

Тривалість тимчасового зберігання не встановлюється в Кіотській конвенції. Основна вимога - тривалість часу повинна бути достатньою для того, щоб імпортер мав можливість завершити формальності, необхідні для розміщення товарів під митний процедуру.

Митний контроль - сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку.

Зона митного контролю - місце, визначене митними органами в пунктах пропуску через державний кордон України або в інших місцях митної території України, в межах якого митні органи здійснюють митні формальності.

Зони митного контролю створюються:

- у пунктах пропуску на митному кордоні України;
- у межах прикордонної смуги на державному кордоні України;
- у морських та річкових портах;
- в аеропортах;
- на залізничних станціях;
- у вільних митних зонах;
- на складах тимчасового зберігання;
- В інших місцях, визначених митними органами.

Суб'єкти митного контролю:

- митні органи та їх посадові особи;
- суб'єкти, що переміщують товари та особи, які надають їм сприяння (декларант, митний брокер);

- особи, які сприяють у проведенні митного контролю (експерти, фахівці, мед. працівники).

Міжнародно-правові засади застосування митного контролю та митного оформлення.

Здобувач повинен знати основні положення – принципи, за допомогою яких здійснюється перетин товарів та предметів через митний кордон України (виключної юрисдикції України на її митній території; виключних повноважень митних органів України щодо здійснення державної митної справи; законності та презумпції невинуватості; єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України; спрощення законної торгівлі; визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання незалежно від форми власності; додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб; заохочення доброчесності; гласності та прозорості; відповідальності всіх учасників відносин). Потім необхідно навести поняття митного контролю, зон здійснення митного контролю, навести перелік процедур, шляхом яких здійснюється реалізація митного контролю. Також потрібно звернути увагу на те, які товари не підлягають пропуску через митний кордон України, які лише обмежуються для ввозу та вивозу. Також треба знати порядок переміщення товарів і інших предметів через митну територію України (відомості, які необхідно оголосити при переміщенні). Останні положення даного питання дуже ретельно розписані у Митному кодексі України у Розділі VI.

Основним принципом переміщення товарів і транспортних засобів через митні кордони держав є принцип обов'язковості митного оформлення і митного контролю.

Митне оформлення та митний контроль виробляють митні органи держав.

При розгляді цього питання студенту потрібно указати, що митне оформлення товарів в повному обсязі та їх пропуск через митний кордон України здійснюється тільки після сплати відповідних митних платежів. Далі студент повинен назвати та коротко охарактеризувати групу митних платежів, які

стягуються на митниці (мито, акцизний податок, податок на додану вартість). Потрібно дати тлумачення кожній частині цієї групи. В кінці відповіді студент повинен роз'яснити порядок сплати вищезазначених платежів та навести приклади видів і форм відповідальності суб'єктів, які не дотримуються особливостей процедур митного оформлення товарів.

Митне оформлення - це сукупність митних формальностей і процедур, що здійснюються особами і митними органами щодо товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митні кордони держав.

До умов здійснення митних процедур та інших формальностей відносяться: місце митного оформлення, час митного оформлення, терміни митного оформлення, а також принцип недискримінації при застосуванні митних формальностей.

Час митного оформлення. Митне оформлення має проводитися під час роботи митних органів. Але згідно сп.3.2 Глави 3 Загального Додатка Кіотської конвенції щодо прохання відповідної особи та з причин, визнаних митними органами обґрунтованими, митні органи при наявності необхідних умов, здійснюють митне оформлення поза встановленими місцями і часом роботи митних органів. Стягуються за це митні збори повинні обмежуватися приблизною вартістю наданих послуг.

Терміни митного оформлення. Тривалі терміни митного оформлення або будь-які затримки в процесі здійснення митних процедур викликають, по-перше, додаткові технічні труднощі з просуванням товару від продавця до покупця (більш тривалі терміни доставки і виконання контрактів), по-друге, додаткові витрати на зберігання товарів в протязі часу оформлення, кредитування торгових операцій через подовження термінів кредитування.

Тому на міжнародно-правовому рівні встановлюється вимога про те, що терміни перевірки декларації на товари повинні бути максимально короткі. Одночасно або в можливо короткі терміни після реєстрації декларації.

Основна мета митного контролю - це виявлення за допомогою різних форм контролю відповідності проведених митних операцій і забезпечення фізичними і юридичними особами норм митного законодавства.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Герман О.О. Митні формальності щодо автомобільних транспортних засобів: автореф.дис... канд.юрид.наук: 12.00.07. Одеса, 2018. 24с.
2. Дегтярьова С.В. Міжнародно-правові основи митного контролю в Україні. Юридична наука. 2015. № 3. С. 28-35.
3. Драпайло В.В. Адміністративна відповідальність за порушення порядку зберігання товарів під митним контролем. LEX PORTUS. 2018. № 3(11). С. 131-142.
4. Кунева З.Ю. Митні формальності: основи адміністративно-правової моделі: дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2017. 194с.
5. Прокопенко В.В. Характеристика митних формальностей, пов'язаних із здійсненням операцій МДП (CARNET TIR). Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 1. С. 126-129.

Нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ITI) (Відень) 1971 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_372#Text
3. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
4. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012р. 2012. №56.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12#Text>

5. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №18. Ст.101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
6. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012. 2012. № 40. Ст. 1529. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2012-%D0%BF#Text>
7. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління Національного банку України № 148 від 27.05.2008р. № 43. Ст. 1430 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08#Text>
8. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України ВВРУ*.- 2004. № 32. С. 388.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>
1. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні 1982 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text

ТЕМА 6. МИТНІ ПРОЦЕДУРИ В МІЖНАРОДНОМУ МИТНОМУ ПРАВІ

Лекція

Загальні положення митних процедур та їх визначення. Види митних процедур: імпорт, реімпорт, експорт, митний склад, вільна зона, митний транзит, перевантаження, каботажне транспортування товарів, переробка на митній території, переробка за межами митної території, реекспорт, переробка товарів для внутрішнього споживання, тимчасове ввезення.

Практичне заняття:

1. Загальні положення митних процедур та їх визначення.

2. Імпорт, реімпорт,
3. Експорт, реекспорт
4. Митний склад, вільна зона,
5. Митний транзит, перевантаження, каботажне транспортування товарів,
6. Переробка на митній території, переробка за межами митної території, тимчасове вивезення та ввезення.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь або презентацію за однією із тем:

1. Підприємницька та посередницька діяльність у галузі митної справи: митний брокер, митний перевізник.

Завдання для самостійної роботи

1. Гуманітарна допомога.
2. Вантажна митна декларація.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Митні процедури в міжнародному митному праві.

Митні процедури - це сукупність дій, що здійснюються митними органами та відповідними особами, щодо переміщуваних через митний кордон товарів і транспортних засобів, що визначають їх правовий режим в залежності від цілей такого переміщення.

Киотська конвенція передбачає 18 видів митних процедур.

До митних процедур відносяться:

1. Випуск для внутрішнього споживання (Додаток В1) (імпорт);
2. Реімпорт (Додаток В2);
3. Повний експорт (Додаток С) (експорт);
4. Митні склади (Додаток D1);
5. Вільні зони (Додаток D2);
6. Митний транзит (Додаток E1);

7. Перевантаження (Додаток E2);
8. Каботажна транспортування товарів (Додаток E3);
9. Переробка на митній території (Додаток F1);
10. Переробка за межами митної території (Додаток F2);
11. Повернення (реекспорт) (Додаток F3);
12. Переробка товарів для внутрішнього споживання (Додаток F4);
13. Тимчасове ввезення (Додаток G1).
14. Пасажири (Додаток J Спеціальні процедури)
15. Поштові перевезення (Додаток J Спеціальні процедури)
16. Транспортні засоби комерційного використання (Додаток J Спеціальні процедури)
17. Запаси (Додаток J Спеціальні процедури)
18. Постачання допомоги

Вказуючи кожний вид режиму, здобувач має більш детальноше на ньому зупинитися і дати йому правову оцінку. Також слід звернути увагу на порядок зміну митного режиму.

Митний режим – сукупність норм, встановлених законами України з питань митної справи, які залежно від заявленої мети переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які здійснюються при цьому (Розділ V МКУ).

Імпорт – митний режим, згідно з яким іноземні товари після сплати всіх митних платежів та виконання всіх митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.

Умови переміщення в режимі імпорту:

- 1) надання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови ввезення товарів на митну територію України;
- 2) сплату податків та зборів, якими оподатковуються товари при ввезенні на митну територію України відповідно до законів України;

3) дотримання вимог, передбачених законом, щодо заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.

Реімпорт – митний режим, згідно з яким товари, вивезені за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання.

У митний режим реімпорту можуть бути поміщені товари, які:

1) були вивезені за межі України в режимі тимчасового вивезення та ввозяться до закінчення терміну дії цього режиму у тому ж стані, крім природних змін;

2) були вивезені за межі України в режимі переробки за межами митної території та ввозяться на цю територію до закінчення терміну цього режиму у тому ж стані, крім природних змін;

3) були поміщені у митний режим експорту та повертаються особі, яка їх експортує, у зв'язку з невиконанням умов договору, згідно з яким ці товари поміщалися у режим експорту.

До найімовірніших випадків приміщення під цей режим відносяться:

- товари, стан яких змінився внаслідок аварії чи дії обставин непереборної сили;

- товари, щодо яких проводилися операції з перепродажної підготовки.

Експорт – митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їхнього зворотного ввезення.

Умови переміщення товарів у режимі експорту:

1) подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України;

2) сплату податків та зборів, встановлених на експорт товарів;

3) виконати вимоги щодо застосування заходів нетарифного регулювання;

Реекспорт – митний режим, згідно з яким товари, раніше ввезені в Україну або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання.

Для поміщення товарів у режим реекспорту, особа зобов'язана:

- 1) подати до митного органу документи на товари;
- 2) надати документи та відомості, необхідні для ідентифікації;
- 3) у встановлених випадках подати дозвіл на проведення зовнішньоекономічної операції з реекспорту цих товарів.

Транзит – це митний режим, відповідно до якого товари та транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу без використання таких товарів, без сплати митних платежів і без застосування заходів нетарифного регулювання.

Відповідно до ст. 91 МКУ транзит буває 3 видів:

- *внутрішній (національний);*
- *прохідний (міжнародний);*
- *каботаж* – це перевезення українських та іноземних товарів шляхом завантаження їх на морське судно в одному пункті України та транспортування в інший пункт України, де здійснюватиметься їхнє розвантаження.

Граничні терміни прохідного транзиту:

- автомобільним транспортом – до 10 діб;
- залізничний транспорт – до 28 діб;
- повітряним транспортом – до 5 діб;
- морським та річковим транспортом – до 20 діб;
- трубопровідним транспортом – до 31 доби.

Тимчасове ввезення - це митний режим, згідно з яким іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей в Україну з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування та без застосування заходів нетарифного регулювання та підлягають реекспорту до

закінчення встановленого строку без будь-яких змін, винятком звичайного зносу.

Загальний термін тимчасового імпорту товарів становить 3 роки.

Умови переміщення товарів у режимі тимчасового ввезення:

- 1) подання митному органу документів на такі товари;
- 2) у встановлених випадках, подання митному органу, зобов'язання про реекспорт товарів, що тимчасово вивозяться, у строки, встановлені митним органом;
- 3) подання митному органу дозволу відповідного компетентного органу на тимчасове ввезення товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законом;
- 4) сплатити митні платежі згідно зі ст.106 МКУ.

Митний склад – митний режим, відповідно до якого іноземні чи українські товари зберігаються під митним контролем з умовним повним звільненням від оподаткування та без застосування до них заходів нетарифного регулювання.

У режим митного складу можуть поміщатися будь-які товари, за винятком:

- 1) товари, заборонені до ввезення, вивезення та транзиту;
- 2) товарів, термін придатності яких закінчився;
- 3) товарів, що надходять як гуманітарна допомога;
- 4) живих тварин;
- 5) електроенергії, що переміщається лініями електропередач.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Кормич Б.А. Митні режими або митні процедури: європейські стандарти термінології та класифікації. LEX PORTUS: Юридичний науковий журнал. 2017. № 2. С. 142-153.
2. Лемеха Р. І. Правове регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспективи його вдосконалення. Р. І. Лемеха. Актуальні

проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 87 Одеса : Гельветика, 2020. С. 87-96.

3. Мельник М.В. Особливості митних режимів за законодавством Європейського Союзу. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. № 6. с. 32–44.

Нормативно-правові акти

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень) 1971 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_372#Text
3. Про Митний тариф України : Закон України від 19 жовтня 2022 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2022. №2697-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
4. Про затвердження Порядку надання складським о'б'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу: Наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2012р. №61. Ст. 2491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text>
5. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму: Наказ МФУ від 30.05.2012р. №80. Ст.3233. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12#Text>
6. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012р. №40. Ст. 1522. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/427-2012-%D0%BF#Text>
7. Деякі питання переробки товарів за межами митної території України та внесення змін до постанови КМУ від 21 травня 2012 № 461: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2013 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2013-%D0%BF#Text>

8. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання : наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 2552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-12#Text>
9. Про місця доставки товарів транспортними засобами: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012р. 2012. №59. Ст. 2383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-12#Text>

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД

Лекція

Поняття «митний тариф». Правова структура та основні принципи митного тарифу. Види митних тарифів та їх значення. Робота України щодо пристосування свого механізму зовнішньоторговельного регулювання до вимог ГАТТ/СОТ, основні заходи в цьому напрямі. Механізм митно-тарифного регулювання. Поняття та види мита у міжнародному митному регулюванні. Порядок сплати мита та звільнення від сплати мита. Особливі види мита. Визначення митної ставки, її рівень та розмір. Визначення країни походження товару. Митна вартість і методи її визначення. Митні збори, їх класифікація. Система митних привілеїв та преференцій у міжнародних відносинах.

Практичне заняття:

1. Поняття «митний тариф».
2. Правова структура та основні принципи митного тарифу.
3. Види митних тарифів та їх значення.
4. Робота України щодо пристосування свого механізму зовнішньоторговельного регулювання до вимог ГАТТ/СОТ, основні заходи в цьому напрямі.
5. Механізм митно-тарифного регулювання.
6. Поняття та види мита у міжнародному митному регулюванні.

7. Особливі види мита.
8. Визначення митної ставки, її рівень та розмір.
9. Визначення країни походження товару.
10. Митні збори, їх класифікація.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь або презентацію за однією із тем:

1. Порядок сплати мита та звільнення від сплати мита.
2. Система митних привілеїв та преференцій у міжнародних відносинах.
3. Методи нетарифного регулювання суб'єктів ЗЕД.

Завдання для самостійної роботи

1. Особливі види мита.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Поняття зовнішньоторговельної діяльності та методів її державного регулювання. Вивчення вказаної теми потребує аналізу наукової літератури, в якій обґрунтовується необхідність державного та недержавного регулювання зовнішньоторговельної діяльності та методів регулювання. Розгляд поняття державного регулювання було б правильно простежити на декількох рівнях, тобто це і на національному, на місцевому та міжнародному рівнях. Для цього потрібно розглянути сутність державного регулювання, визначити мету державного впливу, вивчити співвідношення між державним регулюванням та соціальним. Найважливішою складовою зовнішньоекономічної діяльності є зовнішньоторговельна діяльність, під якою розуміється діяльність по здійсненню угод у галузі зовнішньої торгівлі товарами, послугами, інформацією, і інтелектуальною власністю.

Зовнішньоторговельна діяльність передбачає транскордонне переміщення товарів і послуг (переміщення товарів через кордони держав.

Існує два основні методи державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності:

- митно-тарифне регулювання
- нетарифне регулювання.

Митно-тарифне регулювання - це метод державного регулювання зовнішньої торгівлі товарами, здійснюваний шляхом застосування ввізних і вивізних митних зборів.

Нетарифне регулювання - метод державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності, здійснюваний шляхом введення кількісних обмежень та інших заборон і обмежень економічного характеру на ввезення і вивезення товарів.

Інструментом реалізації заходів митно-тарифного і нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі товарами є митна справа. За допомогою митної справи здійснюються і забезпечуються заходи державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

Митно-тарифний метод державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності. Поняття та види мита.

Митний тариф - це зведення ставок митних зборів. Змістом митного тарифу є перелік товарів, які обкладаються митом та сукупність ставок митних зборів, відповідних кожному виду товару. Найменування і позначення товарів в митних тарифах держав здійснюється відповідно до світової системи класифікації та кодування товарів, закріпленої Міжнародною конвенцією про гармонізовану систему опису та кодування товарів 1983 р.

Митні тарифи бувають двох видів:

- прості - базуються на одній ставці митного оподаткування, тобто передбачають одну ставку мита для кожного товару незалежно від країни походження товару. Вони не передбачають пільгових мит і порівняно мало поширені (Мексика, Болівія, Панама);

- складні - базуються на двох, трьох і більше ставках митного оподаткування. Кожна ставка застосовується до товарів певних країн або групі

країн. Такі тарифи з різним рівнем митного оподаткування дозволяють державам проводити різну митну політику по відношенню до тих чи інших країн, обкладаючи їх товари більш високими ставками мит, домагатися від них різних поступок (США, Франція, Японія, Канада, Іспанія та ін.) Або надавати пільги іншим, прив'язуючи їх цим до свого ринку.

Мито - це обов'язковий платіж, що стягується митними органами держав при ввезенні товару на митну територію або вивезення товару з цієї території.

Відповідаючи на зазначене питання, необхідно дати легальне поняття «мита». Здобувачеві потрібно запам'ятати, що види мита є єдиними для всієї території України. Митний кодекс дає класифікацію мита за видами. Це такі види, як ввізне, вивізне та сезонне мито. Необхідно зазначити основні критерії їх розмежування, з'ясувати їхню сутність. В окремих випадках при ввезенні на митну територію України і вивезенні за межі території товарів, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися: спеціальне, антидемпінгове та компенсаційне мито. Керуючись законами України «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту», «Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну», студент має дати характеристику кожному виду мита та звернути увагу на процедуру застосування спеціального, антидемпінгового і компенсаційного мита (розслідування для встановлення фактів, що дають підстави для застосування даних видів мита).

Необхідно розрізняти два поняття: розмір мита і ставка мита.

Особливості розрахунку мита залежать від виду її ставки.

Мито - це непрямий податок, який бере участь у формуванні ціни товару.

Види мита:

- Вивізне (експортне);
- Ввізне (імпортне);
- Антидемпінгове;
- Компенсаційне;

- Спеціальне мито.

Застосування антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних мит обумовлюється необхідністю захисту галузей національної економіки держав від несприятливого впливу іноземної конкуренції.

У міжнародному митному праві та міжнародному економічному праві ці мита закріплені в статті VI ГАТТ.

Принципи здійснення державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності були зафіксовані в першому в історії багатосторонньому міжнародному торговому договорі - Генеральній угоді з тарифів і торгівлю 1947 року (далі - ГАТТ). ГАТТ покликане забезпечити для країн-учасниць:

- 1) послідовне взаємне зниження мит на товари;
- 2) ліквідацію кількісних і інших нетарифних обмежень і перешкод для ввезення товарів, що імпортуються;
- 3) усунення в інтересах добросовісної конкуренції штучного заохочення експорту з використанням субсидій і подібних заходів.

В рамках ГАТТ стало здійснюватися узгодження державами на взаємній основі не тільки зниження ставок митних зборів, але і техніки митної справи (методи оцінки митної вартості).

У 1994 році була створена Світова організація торгівлі (далі - СОТ), для забезпечення дії багатосторонніх міжнародних торговельних договорів, укладених на основі ГАТТ.

СОТ реалізує принципи регулювання міжнародної торгівлі, закріплені в ГАТТ.

Принцип національного режиму сформульований в ст. III ГАТТ 1994 р. Відповідно до нього імпортований товар, що перетнув після оплати митних зборів та інших зборів кордон, повинен мати не менше сприятливі умови на ринку, ніж подібні товари вітчизняного виробництва.

Нетарифний метод державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності.

Нетарифне регулювання - це метод державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності, здійснюваний шляхом введення кількісних обмежень та інших заборон і обмежень економічного характеру на ввезення і вивезення товарів.

До заходів нетарифного регулювання відноситься застосування кількісних і інших обмежень (ліцензування) на ввіз і вивіз товарів. В основі таких заходів лежить адміністративне обмеження експорту або імпорту (експортні та імпортні квоти, ліцензії, обмеження і заборони).

У міжнародному митному праві і в міжнародному економічному праві проголошується загальна скасування кількісних обмежень. Ст. XI ГАТТ встановлює, що держави не повинні встановлювати або зберігати на ввіз і вивіз товарів ніяких заборон або обмежень, чи то у формі квот, імпортних або експортних ліцензій або інших заходів, крім мит, податків чи інших зборів. Таким чином, в міжнародному митному праві і в міжнародному економічному праві ідеальна модель регулювання зовнішньої торгівлі - це модель, що включає застосування виключно тарифних заходів. Саме це положення і закріплюється в ГАТТ.

Преференції в міжнародному митному праві.

Однією з найважливіших характеристик сучасних міжнародних торгових і митних відносин є закріплення в нормах міжнародного митного права і нормах міжнародного торгового права певної системи митних пільг і преференцій.

Застосування митних преференцій не означає звільнення від митного контролю (митного огляду, огляду) та інших митних формальностей і процедур.

Надання тарифних преференцій при здійсненні торгово-політичних відносин з іноземними державами передбачає:

- 1) звільнення від сплати митних зборів за чинним в країні митним тарифом;
- 2) або зниження ставок митних зборів;
- 3) або встановлення тарифних квот на преференційний ввезення (вивезення) товарів/

Митними преференціями користуються держави, що розвиваються в торгівлі з промислово розвиненими країнами при ввезенні товарів на їх митну територію. Саме для них вони були встановлені світовим співтовариством.

Суть митних преференцій викладена в Принципах Женевської конференції ЮНКТАД (Конференції ООН з торгівлі та розвитку) 1964 в принципі № 8.

Митний тариф України містить перелік ставок загальнодержавного податку - ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України та систематизовані згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), складеної на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів.

Митні тарифи виконують ряд функцій, які суттєво впливають на економіку країни:

- **Фіскальна** - забезпечує необхідне поповнення дохідної частини бюджету;
- **Захисна** - забезпечує захист вітчизняного товаровиробника від недобросовісної конкуренції;
- **Регулятивна** - впливає на формування структури виробництва, на механізм ціноутворення, стимулює розвиток одних галузей і стримує розвиток інших;
- **Торгово-політична** - інструмент опосередкованого впливу на економічну політику інших держав, відіграє значну роль в досягненні балансу економічних інтересів між країнами.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Панько Т. О. Особливості митно-тарифного захисту в умовах асоціації України з ЄС. Економіка України. 2017. №5. С.23–24.
2. Поєдинок, В.В. (2014). Правила походження товару як елемент тарифного регулювання ЗЕД. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція, 9-1, 123-126.

3. Прус Л.Р. Концептуальні засади внесення змін до Митного кодексу в частині митної вартості товарів та методів її визначення. Юридичний науковий електронний журнал. 2016. № 5. С. 58-61.
4. Шевчук С.В. Митні інтереси держави: принципи забезпечення та критерії деталізації. Формування ринкових умов в Україні. 2018. № 6 (205). С. 25-32.
5. Шевчук С.В. Нетарифне регулювання як важливий механізм забезпечення митних інтересів держави. Економіка та держава № 3/2019. С. 71-74.

Нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
4. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р.
5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
6. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС, Брюссель) 1983 р.
7. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_079#Text
8. Інтерпретація Міжнародних комерційних термінів INKOTERMS 2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text
9. Конвенція про оцінку товарів у митних цілях (Брюссель) 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_184#Text
10. Конвенція про митні пільги для туристів (Нью-Йорк) 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ.

Лекція

Поняття класифікації та кодування товарів в митних цілях, їх значення для розвитку міжнародної торгівлі. Система кодування товарів. Основні міжнародно-правові забор'язання у міжнародній конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 року. Діяльність Всесвітньої митної організації стосовно Гармонізованої системи опису та кодування товарів. Класифікація та кодування товарів в митних цілях в Україні.

Практичне заняття:

1. Поняття процесу митної вартості товарів та її значення для міжнародної торгівлі.
2. Розмір митної вартості.
3. Брюссельська конвенція з митної вартості: значення, функції.
4. Міжнародні договори у сфері митної вартості товарів.
5. Методи визначення митної вартості.
6. Універсальні міжнародні договори щодо визначення країни походження товарів. Спеціальні договори щодо визначення країни походження товарів.
7. Поняття класифікації та кодування товарів в митних цілях, їх значення для розвитку міжнародної торгівлі.
8. Система кодування товарів.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь або презентацію за однією із тем:

1. Основні міжнародно-правові забор'язання з міжнародної конвенції о Гармонізованої системі опису та кодування товарів від 14 червня 1983 року.

2. Діяльність Всесвітньої міжнародної конвенції о Гармонізованій системі опису та кодування товарів. Класифікація та кодування товарів в митних цілях в Україні.

Завдання для самостійної роботи

1. Функції Комітету в Гармонізованій системі .
2. Система нетарифних засобів, задачі.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Поняття класифікації та кодування товарів в митних цілях, їх значення для розвитку міжнародної торгівлі. Для цілей справляння митних зборів державам необхідно мати чіткий перелік всіх товарів, які можуть стати об'єктами митного оформлення і митного контролю і як наслідок об'єктами нарахування та стягнення митних зборів. Даний перелік або номенклатура товарів є основою для визначення структури митного тарифу.

Для побудови чіткого і зручного переліку товарів, що звертаються в світовій торгівлі, існують системи класифікації та кодування товарів.

Система кодування товарів являє собою технічний прийом, за допомогою якого класифікований товар можна представити у вигляді сукупності знаків (цифрового коду) за встановленими правилами кодування.

На основі систем класифікації та кодування товарів будуються товарні номенклатури митних тарифів держав.

Відсутність однаковості в системах класифікації та кодування товарів в митних тарифах обумовлює такі проблеми в міжнародній торгівлі:

- 1) необхідність перевірки і виправлення даних про товари;
- 2) складність збору і зіставлення зовнішньоторговельних статистичних даних по товарах на міжнародному рівні;
- 3) необхідність подвійного опису товарів;
- 4) складність зіставлення ставок митних зборів національних митних тарифів по аналогічним товарам;

5) різні системи класифікації та кодування товарів в товарних номенклатурі митних тарифів служать основним джерелом помилок, що ускладнюють їх застосування, а також є інструментом нетарифного протекціонізму, тобто стримується розвиток міжнародної торгівлі.

В результаті всього перерахованого вище виникла об'єктивна необхідність в міжнародно-правовому регулюванні питань, пов'язаних з класифікацією і кодуванням товарів в митних цілях, тобто, в товарних номенклатурі митних тарифів.

Загальна характеристика міжнародно-правового регулювання класифікації та кодування товарів в митних цілях.

Спроби уніфікувати товарну номенклатуру митних тарифів робилися також в рамках діяльності інших організацій.

Однак досягти необхідного ступеня уніфікації товарної номенклатури митних тарифів вдалося лише в результаті створення СОТ, в рамках діяльності, якій і були розроблені і прийняті основні міжнародно-правові інструменти зближення правових систем у сфері класифікації та кодування товарів в митних цілях.

Можна виділити два основних етапи в процесі зближення правових систем у сфері класифікації та кодування товарів в митних цілях в рамках діяльності ВМО:

1 етап - дія Міжнародної конвенції про номенклатуру для класифікації товарів у митних тарифах від 15 грудня 1950 р .;

2 етап - розробка і прийняття Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 р.

Діяльність ВМО в даній сфері була спрямована на розробку уніфікованих міжнародно-правових норм, що регулюють класифікацію товарів, прийнятну для всіх держав, фіксацію єдиного понятійного апарату митної справи, що полегшує розуміння співробітників митних органів, експертів, учасників світової торгівлі різних країн.

Прийнята ВМО 14 червня 1983 Конвенція про ГС вступила в чинності 1 січня 1988 г. На сьогоднішній день учасниками цієї конвенції є більшість країн світу, на які припадає 85% обсягу світової торгівлі.

Основні міжнародно-правові зобов'язання держав з Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 р.

Гармонізована система опису і кодування товарів (далі - ГС) - являє собою багатоцільову міжнародну класифікаційну систему, використовувану в митній справі, статистиці зовнішньої торгівлі, виробництві.

Складається ГС з товарної номенклатури, Основних правил інтерпретації та Приміток. В ГС код товару складається з шести знаків (цифр): перші дві цифри означають групу товару, другі дві - товарної позиції, треті - субпозицію товару. Таким чином, застосовується шестирозрядна система кодування товарів, що говорить про більшої деталізації товарних груп в ГС в порівнянні з Брюссельської товарної номенклатури.

Конвенція про ГС була розроблена і прийнята державами під керівництвом ВМО шляхом введення в дію єдиної для всіх держав-учасниць Конвенції Гармонізованої системи опису та кодування товарів.

Таким чином, встановлено, що країни, які застосовують Гармонізовану систему, не можуть довільно змінити класифікацію товарів і їх цифровий код в межах перших шести знаків. Разом з тим, кожна держава-учасниця Конвенції про ГС може ще більше деталізувати свою товарну номенклатуру митного тарифу, додаючи додаткові розряди і відповідно цифрові знаки понад шостого з урахуванням інтересів національної економіки.

Діяльність Всесвітньої митної організації з управління Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 р.

Завданням однакової класифікації та кодування товарів понад шестизначного коду ГС в чималому ступені сприяє діяльність Комітету з

Гармонізованої системи, створеного в структурі ВМО на основі ст. 6 Конвенції про ГС.

В рамках діяльності ВМО усіма міжнародно-правовими питаннями застосування і розвитку ГС займається згадувалося вище Комітет ВМО по Гармонізовану систему.

Комітет з Гармонізованої системи складається з представників держав-учасниць Конвенції про ГС і збираються не рідше двох разів на рік. Відповідно до ст. 7 Конвенції про ГС.

Згідно ст. 10 Конвенції про ГС будь-які спори між учасниками Конвенції, які не врегульовані шляхом переговорів, передаються ними до Комітету з Гармонізованої системи, який розглядає ці суперечки і дає рекомендації по їх врегулюванню. Якщо Комітет з Гармонізованої системи не в змозі врегулювати спір, він передає його на розгляд ВМО, яка дає відповідні рекомендації.

Досвід її використання показав, що вона істотно скоротила кількість часу, необхідного для митного контролю та митного оформлення товарів.

Класифікація та кодування товарів в митних цілях в Україні.

З метою забезпечення належного рівня участі України в міжнародних торговельно-економічних відносинах 17 травня 2002 був виданий указ Президента «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів». Приєднання України до Конвенції про ГС означало прийняття усіх перерахованих вище міжнародно-правових зобов'язань, в тому числі зобов'язання використовувати всі товарні позиції і субпозиції ГС, а також дотримуватися порядку кодування, прийнятий в ГС і т. д.

Участь України в Конвенції про ГС надало нашій державі значні зовнішньоторговельні переваги (митні, статистичні, переговорні), але, в той же час, зажадало приведення стандартів виробництва у відповідність з нормами Конвенції, з метою забезпечення української продукції конкурентоспроможності на зовнішньому ринку.

У МН ЗЕД України використовується десятизначний код товару. Українська класифікація зовнішньоекономічної діяльності базується на Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС) і Комбінованої номенклатурк європейської спільноти (КН ЄС).

Згідно ст.67 МК України.

Структура 10 - значного кодового позначення включає:

- код групи (перші два знаки);
- товарна позиція (перші чотири знаки);
- товарна підпозиція (перші шість знаків);
- товарна категорія (перші вісім знаків);
- товарна категорія (перші десять знаків).

Поняття процесу митної вартості. Митна вартість - це вартість товару, на основі якої розраховується мито. Це ціна, яка є підставою (базою) для розрахунку вартісних митних платежів (мита, акцизів, ПДВ, зборів за митне оформлення).

Митна оцінка товарів полягає у визначенні митної вартості товару.

Вартість товару є найважливішою його характеристикою і істотною умовою будь-якої зовнішньоекономічної операції.

Ціна (вартість) товару повинна бути вказана з необхідною і достатньою точністю і повнотою опису з усіма роз'ясненнями та застереженнями. Саме ціна (вартість) товару, певна в зовнішньоторговельному контракті (договорі), і є вихідною базою (основою) для визначення митної вартості товару.

Використовувана в даний час багатьма країнами світу система визначення митної вартості склалася не відразу. Довгий час в різних державах методи митної оцінки або визначення митної вартості товару визначалися абсолютно по-різному.

В результаті нагальною проблемою міжнародного митного співробітництва стала потреба у зближенні правових систем у сфері митної оцінки товарів.

Причини уніфікації правил митної оцінки товарів.

1) Необхідність ліквідації такого митного бар'єру на шляху міжнародної торгівлі як митна оцінка товарів. Неузгодженість в застосуванні державами методів визначення митної вартості товарів істотно перешкоджає розвитку міжнародної торгівлі і ставить її учасників в нерівні умови;

2) необхідність об'єднання зусиль на міжнародному рівні для боротьби з неправильним визначенням митної вартості.

Правильне визначення митної вартості важливо не тільки і не стільки для справляння належних сум платежів до бюджету, але також і з метою валютного та експортного контролю, захисту українських інтересів на міжнародній арені, тобто для забезпечення економічної безпеки і стабілізації країни в цілому.

Міжнародні договори в сфері митної оцінки товарів. Вперше міжнародно-правові норми, що визначають загальні умови і рамки однакового правового регулювання в цій галузі, були сформульовані в рамках ГАТТ 30 жовтня 1947 р.

У тексті ГАТТ (ч. 2 ст. 7) визначено, що: «Оцінка імпортованого товару для митних цілей повинна базуватися на фактичну вартість ввезеного товару, який обкладається митом, або аналогічного товару і не повинна базуватися на вартості товару національного походження чи на довільній або фіктивній вартості».

У цій же статті ГАТТ були закріплені такі принципи визначення митної вартості: 1) гласність, 2) стабільність правил.

Стаття VII ГАТТ не містила чітких правил, що регламентують митну вартість товарів, а породжувало можливість довільних митних оцінок товарів для країн-імпортерів.

Тому в 1950 р одночасно з прийняттям Міжнародної конвенції про створення Ради митного співробітництва (нині - це ВМО) від 15 грудня 1950 року була також прийнята Конвенція про визначення вартості товарів для митних цілей, що вступила в чинності 28 липня 1953 р.

Конвенція про визначення вартості товарів для митних цілей була підписана в Брюсселі і отримала назву Брюссельська конвенція про митну вартість.

Цілі Конвенції:

- 1) досягнення максимального однаковості при митній оцінці товарів;
- 2) спрощення ведення переговорів щодо митних тарифів.

Брюссельської конвенції було закріплено стандартне правило, відповідно до якого, основою для визначення митної вартості товару є його нормальна ціна, під якою розуміється ціна товару в умовах вільної конкуренції між незалежним продавцем і покупцем, тобто ціна товару, за якою він може бути проданий в країні його призначення в момент подачі митної декларації.

Подальші кроки по зближенню правових систем у сфері міжнародно-правового регулювання митної оцінки, здійснювалися не тільки в рамках ВМО, але і всією світовою спільнотою на багатосторонніх торгових переговорах. В результаті за підсумками Токійського раунду таких переговорів, що проходили під егідою ГАТТ в 1973-1979 рр., Було прийнято Угоду про застосування ст. VII ГАТТ "Оцінка товарів для митних цілей» (Угода), яке набрало чинності 1 січня 1981 р.

У 1994 р під час Уругвайського раунду багатосторонніх торгових переговорів було прийнято доповнене і уточнене Угода про застосування ст. VII ГАТТ 1994 року (далі - Угода).

На сьогоднішній день ця Угода стало однією з правових основ СОТ.

Сучасні міжнародні правила митної оцінки товарів (щодо Угоди про застосування статті VII ГАТТ 1994). Принцип митної оцінки, покладений в основу Угоди, полягає в використанні так званої «ціни угоди».

Ціна угоди, основний метод митної оцінки, - це ціна, реально сплачена або підлягає сплаті за імпортований товар. У цю ціну може включатися цілий ряд додаткових витрат покупця: комісійні та брокерські витрати, витрати на ліцензування, вартість упаковки і маркування товару, вартість контейнерів і т.п. Умови, яким повинна відповідати ціна угоди, досить регламентовані в Угоді.

Однак Угода залишає відкритим для кожної країни питання про те, чи включати вартість фрахту і страхування в митну вартість товару.

У цьому міжнародно-правовому документі прописаний процес послідовного використання шести методів визначення митної вартості, починаючи з першого методу за ціною угоди, і в разі, якщо митні органи будь-якої держави не визнають цю вартість, використання п'яти інших методів визначення митної вартості.

Послідовне використання цих методів митної оцінки або визначення митної вартості є уніфікованим становищем в міжнародному митному праві, тобто єдиною нормою, обов'язковою для всіх держав, що підписали Угоду про застосування статті VII ГАТТ.

При цьому Угода встановлює одне загальне умова: всі названі методи повинні використовувати інформацію, доступну в країні імпорту.

Відповідно до ст. 18 Угоди під егідою ВМО був заснований Технічний комітет з митної оцінки. Слід зазначити, що в рамках діяльності ВМО зараз діють два комітету з митної оцінки: один - за Брюссельським митному методу (обслуговує Брюссельську Конвенцію), інший - за методами ст. VII ГАТТ 1994 року (обслуговує Угода про застосування ст. VII ГАТТ).

На сьогоднішній день в міжнародній практиці крім Угоди про застосування статті VII ГАТТ 1994 використовуються ще і норми, що розробляються ВМО, а саме її Технічним комітетом з митної оцінки. Це норми по роз'ясненню тих положень в Угоді про застосування статті VII ГАТТ 1994, які викликають питання на практиці.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Панько Т. О. Особливості митно-тарифного захисту в умовах асоціації України з ЄС. Економіка України. 2017. №5. С.23–24.
2. Прус Л.Р. Концептуальні засади внесення змін до Митного кодексу в частині митної вартості товарів та методів її визначення. Юридичний науковий електронний журнал. 2016. № 5. С. 58-61.

3. Сторожчук, В.М. (2018). Правила походження товарів як інструмент зовнішньоторговельної політики держави. Бізнес Інформ, 1, 65-72. Agreement Establishing the World Trade Organization, 1994 (World Trade Organization)
4. Шевчук С.В. Митні інтереси держави: принципи забезпечення та критерії деталізації. Формування ринкових умов в Україні. 2018. № 6 (205).С. 25.

Нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень) 1971 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_372#Text
3. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
4. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС, Брюссель) 1983 р.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_079#Text
9. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України ВВРУ*.- 2004. № 32. С. 388.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>

ТЕМА 9. ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН.

Лекція

Порядок перетину митного кордону фізичними особами в Україні. Порядок здійснення огляду та переогляду ручної поклажі та багажу. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян. Порядок переміщення через

митний кордон об'єктів інтелектуальної власності. Перелік предметів, що можуть бути віднесені до особистих речей громадян. Переміщення валюти через митний кордон України.

Практичне заняття:

1. Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України.
2. Порядок перетину митного кордону фізичними особами в Україні.
3. Порядок здійснення огляду та переогляду ручної поклажі та багажу.
4. Підстави та порядок проведення особистого огляду громадян.
5. Порядок переміщення через митний кордон об'єктів інтелектуальної власності .
6. Перелік предметів, що можуть бути віднесені до особистих речей громадян.
7. Переміщення валюти через митний кордон України.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Переміщення через митний кордон України. Під переміщенням через митний кордон України треба розуміти сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на митну територію України, вивезенням з цієї території або транзит через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів у будь-який спосіб, будь-якими засобами та видами транспорту, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та ліній електропередачі.

Таким чином, поняття «переміщення через митний кордон» характеризується такими ознаками: 1) наявністю фактично здійснених вольових дій фізичних та юридичних осіб, зокрема суб'єктів ЗЕД, спрямованих на досягнення кінцевого, конкретного результату із ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзиту через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів із здійсненням вказаних дій у правовому режимі ввезення товарів, транспортних засобів та інших предметів на митну територію України, або їхнім вивезенням з митної території України, або

транзитом через митну територію України; 2) наявністю певних засобів та способів, завдяки яким здійснюються перелічені вище дії; 3) здійснення зазначених дій щодо товарів, транспортних засобів та інших предметів, які підлягають пропуску через митний кордон України; 4) фактичним перетином митного кордону України товарами, транспортними засобами та іншими предметами.

Основні принципи переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України. До основних принципів переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України належать:

1. Свобода переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів. Громадяни та суб'єкти ЗЕД за умови дотримання вимог МКУ та інших законів України можуть переміщувати через митний кордон України будь-які товари, крім тих, що заборонені до ввезення в Україну та вивезення з України, а також тих, щодо яких законом України встановлено обмеження в галузі зовнішньоекономічної діяльності.

2. Контрольованість переміщення. Відповідно до ст. 269 МКУ митному контролю підлягають усі товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України. Сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм МКУ, законів України та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, складають митний контроль.

3. Звільнення від окремих форм митного контролю. Звільнення від окремих форм митного контролю Звільнення від окремих форм митного контролю встановлюється МКУ, іншими законами України, а також міжнародними договорами, укладеними в установленому законом порядку. Митному огляду не підлягають ручна поклажа та супроводжуваний багаж Президента України, Голови ВР України, народних депутатів України, Прем'єр-міністра України, Першого віцепрем'єр-міністра України, Голови та суддів Верховного Суду

України, Голови та суддів Конституційного Суду України, Міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України та членів їхніх сімей, які прямують разом з ними.

4. Митне оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів. Митне оформлення полягає у виконанні митним органом дій (процедур), які пов'язані із закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів. Митне оформлення здійснюється в місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом часу, що його встановлюють митні органи за погодженням з органами, уповноваженими здійснювати інші види контролю.

5. Обов'язковість декларування певних товарів, транспортних засобів та інших предметів. Декларування здійснюється шляхом за явлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, транспортні засоби та інші предмети, мету їхнього переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення таких товарів, транспортних засобів та інших предметів.

6. Здійснення переміщення в чітко визначених місцях. Митне оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України резидентами (крім громадян), крім випадків переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через територію України у режимі транзиту, здійснюється митними органами, у зонах діяльності яких розташовані ці резиденти.

Порядок перетину митного кордону фізичними особами в Україні.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» документами, що дають право громадянину України на в'їзд в Україну, є:

1. паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
2. дипломатичний паспорт України;

3. службовий паспорт України;
4. посвідчення особи моряка;
5. посвідчення члена екіпажу;
6. посвідчення особи на повернення в Україну.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється засобами:

- авіаційного;
- водного;
- автомобільного;
- залізничного;
- трубопровідного;
- лініями електропередачі.

Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються до:

- вантажних відправленнях;
- супроводжуваному багажі;
- несупроводжуваному багажі;
- ручної поклажі;
- міжнародних поштових відправленнях;
- міжнародних експрес-відправленнях.

Основні принципи переміщення товарів та транспортних засобів.

- 1) Свобода переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів;
- 2) Контроль за переміщенням;
- 3) Митне оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів;
- 4) Обов'язковість декларування товарів, транспортних засобів та інших предметів;
- 5) Здійснення переміщення у встановлених місцях;
- 6) Право вільного вибору та зміни митного режиму.

Не можуть бути пропущені через кордон України:

1) товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено законом;

2) товари, на перепустку яких згідно із законом потрібні дозволи інших державних органів;

3) товари, що переміщуються через кордон України з порушенням вимог Кодексу та інших законів України.

На окремі товари встановлюються обмеження щодо їх переміщення через кордон України.

Переліки цих товарів (із зазначенням їх опису та коду за УКТЗЕД) затверджується Кабінетом Міністрів.

Заборони щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України відповідно до митного законодавства. Загальний перелік товарів, що не можуть бути пропущені через митний кордон України, включає товари: а) заборонені до ввезення в Україну; б) будь-які товари, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю або становити загрозу життю населення та тваринного світу, або призвести до руйнування навколишнього середовища (забраковані продукти харчування, клоновані ембріони людини); в) продукція та послуги, що містять пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду тощо, які суперечать відповідним нормам Конституції; г) товари, переміщення яких здійснюється з порушенням прав інтелектуальної власності (ст. 17 ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»); д) клоновані ембріони людини (ст. 3 ЗУ від 14 грудня 2004 р. «Про заборону репродуктивного клонування людини»); е) у міжнародних поштових відправленнях - культурні цінності; ж) заборонені до вивезення з України предмети, які становлять національне, історичне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України; з) заборонені до транзиту через митну територію України; и) транзит будь-яких товарів, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди здоров'ю або становити загрозу життю населення та тваринного світу, або призвести до руйнування навколишнього середовища (ст. 17 ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»); к) щодо яких не було здійснено

митне оформлення; л) які переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог МКУ та інших законів України.

В МКУ ст.4 п. 36 під **особистими речами розуміються** - товари, нові і вживані, призначені для забезпечення звичайних повсякденних потреб фізичної особи, які відповідають меті перебування даної особи відповідно в Україні або за кордоном, переміщуються через митний кордон України у ручній поклажі, супроводжуваному та несупроводжуваному багажі та не призначені для підприємницької діяльності, відчуження або передачі іншим особам.

Умови перетину кордону та проведення митного контролю по «зеленому» коридору:

- Перевозите в багажі особисті речі;
- Везете зі собою їжу загальною сумою до 200 євро;
- Різні товари загального вжитку на суму до 1000 євро в аеропортах, або 500 євро машиною, поїздом та іншими видами транспорту, крім літаків;
- Гроші в будь-якій валюті, яка має еквівалент до 10 тисяч євро;
- Не більше 5 упаковок медикаментів (заборонено перевозити психотропні та наркотичні медичні препарати);
- Алкоголь (можна перевозити тільки особам, що досягли 18 років) – до 1 літру міцних напоїв (більше 22 % вмісту спирту), до 2 літрів вина і до 5 літрів пива;
- Тютюнові вироби – до 200 цигарок (1 блоку), або до 250 грам тютюну, або до 50 сигар.

Ввезення на митну територію України алкогольних напоїв та тютюнових виробів громадянами, які не досягли 18-річного віку, не допускається.

Нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

2. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №18. Ст.101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
3. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012. 2012. № 40. Ст. 1529. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2012-%D0%BF#Text>
4. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління Національного банку України № 148 вид 27.05.2008р. № 43. Ст. 1430 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08#Text>
5. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України ВВРУ*.- 2004. № 32. С. 388.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>

ТЕМА 10. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ БОРОТЬБИ З МИТНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ

Лекція

Поняття та загальна характеристика міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби з митними правопорушеннями. Універсальна Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу в попередженні, розслідуванні та покаранні за митні правопорушення – Конвенція Найробі. Міжнародно-правове регулювання співробітництва і взаємодопомоги держав у митних справах.

Практичне заняття:

1. Поняття та загальна характеристика міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби з митними правопорушеннями.

2. Універсальна Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу в попередженні, розслідуванні та покаранні за митні правопорушення – Конвенція Найробі. Міжнародно-правове регулювання співробітництва і взаємодопомоги держав у митних справах.
3. Види порушень митних правил. Поняття та види відповідальності за порушення митних правил.
4. Адміністративні стягнення, що накладаються за порушення митних правил.
5. Поняття та ознаки контрабанди. Підстави кримінальної відповідальності за контрабанду.

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати реферат за однією із тем:

1. Форми співпраці держав задля забезпечення дотримання норм міжнародного митного права щодо запобігання митних правопорушень.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Поняття і загальна характеристика міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби з митними правопорушеннями.

Основними міжнародними договорами, що виникають в області співпраці держав у сфері боротьби з порушеннями митних правил (ПМП), є:

- конвенція Найробі;
- Кіотська конвенція 1999 р .;
- двосторонні договори про взаємну допомогу і співробітництво в митних справах.

Згідно положень Спеціального додатка Н «Правопорушення» Кіотської конвенції під митним правопорушенням розуміється будь-яке порушення або спроба порушення митного законодавства.

У конвенції Найробі, митні правопорушення діляться:

- злочинні діяння;
- адміністративні правопорушення в галузі митної справи.

Контрабанда - всяке незаконне переміщення через митний кордон товарів, що здійснюється будь-яким способом, що виражається в обмані митного органу.

Міжнародна конвенція про взаємне адміністративне сприяння в запобіганні, розслідуванні та припиненні митних правопорушень від 9 червня 1977 р.

9 червня 1977 року сесії Ради митного співробітництва в Найробі (Кенія) була прийнята Міжнародна конвенція про взаємне адміністративне сприяння в запобіганні, розслідуванні та припиненні митних правопорушень. Вступила в силу вона 21 травня 1980 року.

«Митне законодавство» означає всі установчі та регулюючі положення, що застосовуються або контролюються митними адміністраціями у зв'язку з імпортом, експортом або транзитом товарів.

Конвенція Найробі спрямована на розвиток співробітництва між митними адміністраціями в напрямі протидії порушенням митного законодавства. Вона складається з основного тексту та 11 Додатків, кожен з яких вважається окремою Конвенцією. Приєднуючись до Конвенції Найробі, обов'язковим є прийняття хоча б одного з її Додатків. Конвенція Найробі в повній мірі регламентує питання, що розглянуті в ряді рекомендацій Ради ВМО та міжнародних угод про взаємну адміністративну допомогу щодо боротьби із порушеннями митних правил. Конвенція та 11 додатків відповідає потребам країн щодо форм багатостороннього співробітництва. У той же час, вона залишає достатньо можливостей для регулювання на рівні регіональних або двосторонніх угод.

У Конвенції визначені обмеження і умови для надання сприяння.

Обмеження надання сприяння:

- 1) використання матеріалів сприяння тільки для цілей Конвенції;
- 2) використання результатів сприяння за умови дотримання обмежень, встановлених митною службою, їх надала;
- 3) використання матеріалів сприяння в інших цілях тільки з письмового дозволу сторони, що їх митною службою.

Умови надання сприяння:

- 1) письмова форма запиту про надання сприяння;
- 2) прийнятний мову запиту (англійська або французька);
- 3) всі витрати, що виникають в зв'язі з залученням експертів і свідків, оплачуються якою державою.

Згідно ст.12 Найробіських конвенції Рада ВМО нести відповідальність за застосування і вдосконалення Конвенції.

Форми співпраці держав за Конвенцією:

- 1) обмін інформацією між митними службами за їх власною ініціативою;
- 2) допомога по запиту, що відноситься до спостереження;
- 3) розслідування за запитом;
- 4) дії митних службовців однієї держави - учасника Конвенції на території іншої держави - учасника Конвенції.

Конвенція Кіото – відзначала необхідність боротьби з усім масивом митних правопорушень, тому головним чином в неї зверталася увага на протидію митним правопорушенням, які не підлягають кримінальній юрисдикції.

Важливим документом, який врегульовує співробітництво в сфері боротьби з митними правопорушеннями виступає Міжнародна Конвенція про адміністративну допомогу у сфері митних відносин від 27.06.2003 р. (Йоганнесбурзька Конвенція).

Відповідно до положень цієї Конвенції та для забезпечення належного застосування митного законодавства Договірні Сторони надаватимуть одна одній адміністративну допомогу шляхом взаємодії митних адміністрацій з метою недопущення, розслідування та припинення митних правопорушень і для того, щоб зробити міжнародну систему постачання товарів безпечною.

Відповідальність за порушення митних правил в Україні.

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим Кодексом, настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

Суб'єкти – громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення сягнули 16-річного віку, а також посадові особи підприємств.

Суб'єктивна сторона – характеризує психічний стан суб'єкта правопорушення до скоєного їм діяння та її наслідків. Суб'єктивну сторону становлять – вина, як обов'язковий ознака, і навіть - мотив і мета як факультативні ознаки.

Об'єкт – суспільні відносини, врегульовані нормами правничий та охоронювані заходами адміністративної відповідальності.

В Україні адміністративна відповідальність за порушення митних правил встановлюється Митним Кодексом.

Види стягнень порушення митних правил.

За порушення митних правил можуть бути накладені такі стягнення:

Попередження (ст.463 МКУ) – офіційне попередження правопорушника про неприпустимість таких діянь у майбутньому. Попередження виноситься у формі постанови про накладення адміністративного стягнення.

Рішення про попередження приймається керівником митного органу або його заступника у формі ухвали про накладення адміністративного стягнення.

Штраф (ст. 464 МКУ) – є грошовим стягненням, що накладається на осіб за порушення митних правил у випадках та межах, встановлених цим Кодексом.

Конфіскація(465 МКУ) – полягає у примусовому вилученні товарів, безпосередніх предметів ПМП, товарів зі спеціальними виготовленими сховищами (схованиками), які використовувалися для приховування безпосередніх предметів ПМП від митного контролю, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів ПМП через митний кордон України, та безоплатної передачі їх у власність держави.

Попередження або штраф можуть застосовуватись лише як основний вид стягнення за скоєний злочин.

Конфіскація може застосовуватися як основний та як додатковий вид стягнення.

Відповідно до Кримінального Кодексу України під **контрабандою** розуміють, тобто переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. В. В. Мицик та ін. ; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 1 : Основи теорії. 416 с.
2. Митне право. Навчальний посібник / Під ред. І.П.Петрової. Ірпінь, 2020.

Нормативно-правові акти:

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р.
3. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
4. Єдина конвенція про наркотичні засоби, ООН. 1961 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_177#Text
5. Конвенція про взаємодопомогу в митних справах ЄЕС 1967 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_238#Text
6. Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_186#Text
7. Конвенція про психотропні речовини, ООН. 1971. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_176#Text

8. Конвенція ООН по боротьбі проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (Відень) 1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЮ II

1. Поняття і завдання митних формальностей в міжнародному митному праві.
2. Види митних формальностей.
3. Суб'єкти митних формальностей.
4. Місце і час здійснення митних формальностей.
5. Митні формальності, попередні митної декларації.
6. Тимчасове зберігання товарів.
7. Митне декларування товарів.
8. Випуск товарів: мета, терміни і умови.
9. Митні процедури: поняття и види.
10. Особливості міжнародно-правового регулювання міжнародного транзиту товарів.
11. Міжнародні договори, які регламентують митну процедуру «тимчасове ввезення».
12. Митний склад як митна процедура.
13. Карнет АТА.
14. Спеціальні митні процедури.
15. Переміщення пасажирів.
16. Переміщення міжнародних поштових відправлень.
17. Переміщення вантажів допомоги.
18. Міжнародно-правові основи застосування митного контролю та митного оформлення.
19. Поняття зовнішньоторговельної діяльності та методів її регулювання.
20. Принципи здійснення державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності.
21. Митний тариф: поняття та значення.

22. Види мита. Розмір і ставка мита.
23. Принципи регулювання міжнародної торгівлі.
24. Нетарифні заходи регулювання.
25. Преференції в міжнародному митному праві.
26. Поняття класифікації та кодування товарів в митних цілях.
27. Загальна характеристика міжнародно-правового регулювання класифікації та кодування товарів.
28. Основні міжнародно-правові забор'язання держав з Міжнародної конвенції про гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 р.
29. Діяльність ВМО з управління Міжнародної конвенції про гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 р.
30. Класифікація та кодування товарів в митних цілях в Україні.
31. Поняття процесу митної оцінки товарів та її значення для митної справи в цілому.
32. Міжнародні договори у сфері митної оцінки товарів.
33. Сучасні міжнародні правила митної оцінки товарів.
34. Поняття і значення країни походження товару.
35. Міжнародні договори, що регулюють порядок визначення країни походження товарів.
36. Митні преференції.
37. Сертифікат про походження товару.
38. Поняття та форми економічної інтеграції держав.
39. Поняття і загальна характеристика міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби з митними правопорушеннями.
40. Конвенція Найробі 1977 р.
41. Митні правопорушення: поняття та види.
42. Міжнародно-правові основи інформування та консультування з митних питань.
43. Міжнародно-правові основи оскарження дій, бездіяльності посадових осіб митних органів.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО»

1. Поняття і зміст митної політики.
2. Поняття, предмет, завдання та принципи міжнародного митного права.
3. Співвідношення міжнародного митного права з міжнародним економічним.
4. Міжнародне митне право і національне митне право.
5. Міжнародне співробітництво в митній справі.
6. Основні етапи становлення і розвитку міжнародного співробітництва.
7. Участь України в міжнародному митному співробітництві.
8. Основні напрямки здійснення міжнародного митного співробітництва.
9. Форми міжнародного співробітництва.
10. Поняття і види джерел митного права.
11. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур 1973р.
12. Поняття і види суб'єктів міжнародного митного права.
13. Нетипові суб'єкти міжнародного права.
14. Всесвітня митна організація: структура.
15. Митні питання в діяльності Світової організації торгівлі.
16. Діяльність ООН та інших міжнародних організацій.
17. Діяльність ЮНКТАД.
18. Мета і основне завдання Євразійського економічного співтовариства.
19. Митний суверенітет і митна юрисдикція держави.
20. Поняття митної території та митного кордону.
21. Поняття територіального моря і внутрішніх вод.
22. Континентальний шельф.
23. Виняткова економічна зона і прилегла зона.
24. Види митних територій в міжнародному митному праві.
25. Митний союз.
26. Інститут вільних зон.
27. Поняття і завдання митних формальностей в міжнародному митному праві.

28. Види митних формальностей.
29. Суб'єкти митних формальностей.
30. Місце і час здійснення митних формальностей.
31. Митні формальності, попередні митної декларації.
32. Тимчасове зберігання товарів.
33. Митне декларування товарів.
34. Випуск товарів: мета, терміни і умови.
35. Митні процедури: поняття и види.
36. Особливості міжнародно-правового регулювання міжнародного транзиту товарів.
37. Міжнародні договори, які регламентують митну процедуру «тимчасове ввезення».
38. Митний склад як митна процедура.
39. Карнет АТА.
40. Спеціальні митні процедури.
41. Переміщення пасажирів.
42. Переміщення міжнародних поштових відправлень.
43. Міжнародно-правові основи застосування митного контролю та митного оформлення.
44. Поняття зовнішньоторговельної діяльності та методів її регулювання.
Принципи здійснення державного регулювання зовнішньоторговельної діяльності.
45. Митний тариф: поняття та значення.
46. Види мита. Розмір і ставка мита.
47. Принципи регулювання міжнародної торгівлі.
48. Нетарифні заходи регулювання.
49. Поняття класифікації та кодування товарів в митних цілях.
50. Загальна характеристика міжнародно-правового регулювання класифікації та кодування товарів.

51. Основні міжнародно-правові зобов'язання держав з Міжнародної конвенції про гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 р.
52. Діяльність ВМО з управління Міжнародної конвенції про гармонізовану систему опису та кодування товарів від 14 червня 1983 р.
53. Класифікація та кодування товарів в митних цілях в Україні.
54. Поняття процесу митної оцінки товарів та її значення для митної справи в цілому.
55. Міжнародні договори у сфері митної оцінки товарів.
56. Поняття і значення країни походження товару.
57. Міжнародні договори, що регулюють порядок визначення країни походження товарів.
58. Сертифікат походження товару.
59. Поняття і загальна характеристика міжнародного співробітництва держав у сфері боротьби з митними правопорушеннями. Митні правопорушення: поняття та види.
60. Конвенція Найробі 1977 р.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО»

Законодавчі та нормативні документи:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, ст.552 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
3. Про адміністративні правопорушення : Закон України від 7.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради РСР*. 1984. № 51. ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

4. Кримінальний Кодекс України : Закон України від 5.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
6. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.03.2016 № 246 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF#Text>
7. Про спеціальні звання посадових осіб митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2020 р. № 501. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501-2020-%D0%BF#Text>
8. Деякі питання оплати праці посадових осіб та працівників митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021р. № 1103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1103-2021-%D0%BF#Text>
9. План заходів з реформування та розвитку системи органів, що реалізують митну політику: Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 569-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2020-%D1%80#Text>
10. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048#Text
11. Віденська конвенція про консульські зносини від 4 квітня 1963 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_047#Text
12. Женевська Конференція ООН по торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) 1964 р URL: <https://www.un.org/ru/ga/unctad/>
13. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

14. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 *Відомості Верховної Ради України*. 2004 № 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
15. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996. *Відомості Верховної Ради України* 1996. №93-96 Ст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Заключний акт Уругвайського раунду ГАТТ (Марракеш) 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_002#Text
17. Єдина конвенція про наркотичні засоби, ООН. 1961 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_177#Text
18. Інтерпретація Міжнародних комерційних термінів INKOTERMS 2000. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text
19. Конвенція про оцінку товарів у митних цілях (Брюссель) 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_184#Text
20. Конвенція про митні пільги для туристів (Нью-Йорк) 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text
21. Конвенція про транзитну торгівлю внутрішньоконтинентальних держав 1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_166#Text
22. Конвенція про взаємодопомогу в митних справах ЄЕС 1967 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_238#Text
23. Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН від 21.11.47р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_170#Text
24. Конвенція про тимчасовий ввіз (Стамбул) 1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text
25. Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_186#Text
26. Конвенція про психотропні речовини, ООН. 1971. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_176#Text

27. Конвенція ООН по боротьбі проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин (Відень) 1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_096#Text
28. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text
29. Митна конвенція про карнет АТА для тимчасового допуску товарів (Конвенція АТА, Брюссель) 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_428#Text
30. Митна конвенція про тимчасовий ввіз педагогічного матеріалу (Брюссель) 1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_472#Text
31. Митна конвенція про міжнародний транзит товарів (Конвенція ІТІ) (Відень) 1971 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_372#Text
32. Митна конвенція про контейнери (Женева) 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_013#Text
33. Міжнародна конвенція про безпечні контейнери (Женева) 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_013#Text
34. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
35. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП, Женева) 1975 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text
36. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у запобіганні, розслідуванні й покаранні за митні правопорушення (Найробі) 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
37. Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордоні 1982 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012#Text
38. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів (ГС, Брюссель) 1983 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_079#Text

39. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства, м. Найробі, 09.06.1977. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
40. Про участь України у Митній конвенції про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП 1975 р.): Закон України від 15 липня 1994 р. *Відомості Верховної Ради України* 1994. №33. С. 307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117/94-%D0%B2%D1%80#Text>
41. Про приєднання України до Конвенції про тимчасове ввезення: Закон України від 24 березня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. №29. Ст. 371. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1661-15#Text>
42. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>
43. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів : Закон України від 2 жовтня 2019 р. № 141-IX. *Відомості Верховної Ради України* 2019. № 49. Ст. 328. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-IX#Text>
44. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави : Указ Президента України від 8 листопада 2019 р. № 837/2019 № 24. Ст. 1038. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837/2019#Text>
45. Про виключну (морську) економічну зону: Закон України від 15 травня 1995 року *Відомості Верховної Ради України* 1995. № 21 Ст. 152. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162/95-%D0%B2%D1%80#Text>
46. Про Митний тариф України : Закон України від 19 жовтня 2023 року № 2697-IX. *Відомості Верховної Ради України* 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
47. Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з

розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 груд. 2014 р. № 13 URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-14#Text>

48. Стратегія Агентства митного та прикордонного контролю США 2020. URL:
http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2016/21.pdf

49. Указ Президента України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства та додатків 1,2,3,6,7,8 до неї» від 23.05.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/699/2000#Text>

50. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони від 27 черв. 2014 р. № 75. Т. 1. Ст. 2125. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

51. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

52. Про Митний тариф України : Закон України від 19 жовтня 2022 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2022. №2697-20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>

53. Про затвердження Порядку надання складським об'єктам статусу «митний склад» та позбавлення такого статусу: Наказ Міністерства фінансів України від 16.07.2012р. №61. Ст. 2491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1324-12#Text>

54. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму: Наказ МФУ від 30.05.2012р. №80. Ст.3233. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12#Text>

55. Про затвердження переліку товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012р. №40. Ст. 1522. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/427-2012-%D0%BF#Text>

56. Деякі питання переробки товарів за межами митної території України та внесення змін до постанови КМУ від 21 травня 2012 № 461: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2013 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/879-2013-%D0%BF#Text>
57. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання : наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 2012 р. № 613. Офіційний вісник України. 2012. № 62. Ст. 2552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-12#Text>
58. Про місця доставки товарів транспортними засобами: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012р. 2012. №59. Ст. 2383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1052-12#Text>
59. Про затвердження переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття: Наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 № 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-20#Text>
60. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа: Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12#Text>
61. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті : Наказ Міністерства фінансів України від 10.03. 2015 № 308. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0486-15#Text>
62. Про затвердження Положення про пункти пропуску через державний кордон та пункти контролю: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.08.2010 р. 2010. №65. С. 2265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2010-%D0%BF#Text>
63. Про затвердження Порядку створення зон митного контролю: Наказ Міністерства фінансів України від 22.05.2012р. 2012. №56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-12#Text>

64. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 року *Відомості Верховної Ради України*. 1994. №18. Ст.101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
65. Про обсяги та порядок ввезення громадянами на митну територію України харчових продуктів для власного споживання: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012. 2012. № 40. Ст. 1529. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2012-%D0%BF#Text>
66. Про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління Національного банку України № 148 вид 27.05.2008р. № 43. Ст. 1430 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08#Text>
67. Про ратифікацію Угоди про формування Єдиного економічного простору: Закон України від 20 квітня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України* 2004. № 32. С. 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1683-15#Text>

Основна література:

1. Баймуратов М.О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс. 2018. 762 с.
2. Гавриленко О. А., Новікова Л. В., Сироїд Т. Л. Історія міжнародного права : хрестоматія-практикум для студентів напряму підготовки 6.030202 – «Міжнародне право». Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 676 с.
3. Денисенко С.І. Міжнародно-правові стандарти спрощення та гармонізації митних процедур у сфері міжнародної торгівлі : монографія, Суми. 2019.
4. Дорофєєва Л.М. Роль Всесвітньої митної організації та інших міжнародних інституцій в координації діяльності митних адміністрацій. Право та державне управління. 2018. № 3 (32), т.1 С. 49-56.
5. Зима О. Т. Митне право: конспект лекцій. Харків: Право, 2018. 126 с.
6. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. В. В. Мицик та ін. ; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 1 : Основи теорії. 416 с.
7. Митне право. Навчальний посібник Під ред. І.П.Петрової. Ірпінь, 2020.

8. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна – ЄС . Сіденко (керівник проєкту) та ін. Київ. Заповіт. 2018. 214 с.
9. Перепьолкін С.М. Міжнародне митне право: питання теорії та практика застосування: автореф.дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.11 С.М. Перепьолкін; нац.юрид.ун-т ім. Я. Мудрого; Харків. 2021. 45с.
- 10.Співак І.В. Митне право. Навчальний посібник (електронне видання).Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2022. 80 с.

Додаткова література:

1. Биков І. О. Адміністративно-правове забезпечення наближення митного законодавства України до стандартів ЄС : дис. ... д-ра філософії (канд юрид. наук) : 12.00.07 Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2019. 220 с.
2. Гаджиєва П.С., Нижникова В.В. Правове регулювання спеціальних економічних зон: досвід зарубіжних країн та перспективи для України. Правова держава: напрями та тенденції її розбудови в Україні: матер. міжн. науково-практ. конф. (7-8 травня 2021р.). - Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2021. С.18-21.
3. Дорофєєва Л. М. Використання міжнародного досвіду в діяльності митних органів України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». 2017. Вип. 47, т. 3. С. 157–162.
4. Лецік О.П. Адміністративний примус у діяльності органів митної служби України: автореф. дис. ...канд.юрид.наук: 12.00.07 Академія управління персоналом. Київ, 2021. 24 с.
5. Нижникова В.В. Співробітництво України з міжнародними організаціями у сфері митної справи. Вісник Одеського Національного Університету. Правознавство 2015, № 2, (27). С. 121-128.
6. Нижникова В.В. Міжнародне співробітництво митних органів у сфері протидії контрафактної продукції. Вісник Одеського Національного Університету. Правознавство. 2018. Том 23. Випуск 1(32). С. 174- 181.

7. Нижникова В.В. Порухення митних правил: актуальні проблеми. Матер. 75-ї наук.конф. проф-викл.складу (25-27 листопада 2020 р.). Одеса: Фенікс, 2020. С.11-14.
8. Nyzhnykova Viktoriia. Proceedings in cases of customs rules violation in Ukraine // Social and legal aspects of the development of civil society institutions. Collective monograph, part II. Warsaw, Poland 2019. P. 192-209.
9. Парагайло В.О. Адміністративно-правове регулювання порядку вивезення, ввезення та повернення в Україну культурних цінностей: автореф.дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.07 Нац. академія внутр.справ Київ, 2021. 22 с.
- 10.Хомутянський В.В. Адміністративно-правова протидія порушенням митних правил: автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07 Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2021. 26 с.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
5. <http://www.un.org>.– Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй
6. <http://coe.int> - Офіційний сайт Ради Європи
7. <http://europa.eu.int> - Офіційний сайт Європейського Союзу
8. <http://echr.coe.int> - Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
9. <http://www.customs.gov.ua>– Офіційний сайт Митної Служби України

Навчальне видання

МІЖНАРОДНЕ МИТНЕ ПРАВО

ЕЛЕКТРОННИЙ МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

до вивчення навчальної дисципліни
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»

Електронне практичне видання

Укладачі

Баламуш Мар'яна Анатоліївна
Нижникова Вікторія Віталіївна
Ільєва Наталія Василівна

Оригінал-макет розроблено в авторській редакції.

Затвердж. авт. 26.05.2023. Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги: операційна система сумісна з
програмним забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 1,0 МБ.

Кафедра адміністративного та господарського права
Економіко-правовий факультет
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058